

SLOVENSKI Jadran

KOPER, 7. SEPTEMBRA 1956

POŠTNINA PLAČANA V GOTOVINI

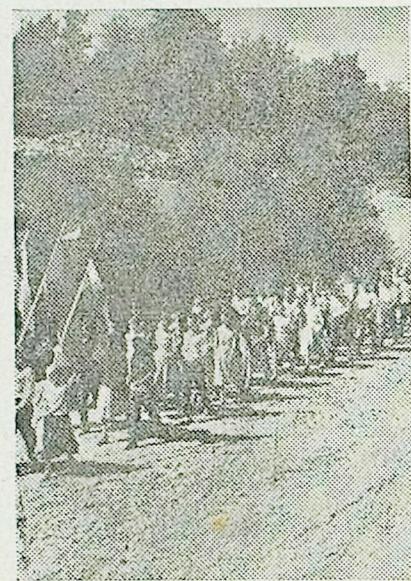
LETNO — ŠTEV. 37

Izhaja vsak petek. Ureja uredniški odbor. Odgovorni urednik Rastko Bradaščka. Izdaja in tiska časopisno-založniško podjetje »Slovenski Jadran«. Direktor in glavni urednik Stane Skrabar. Za tisk odgovarja Franc Zdešar. Uredništvo in uprava v Kopru, Santorijeva 26, telef. 170. Posamezni izvod 10 din. Prilogi »Uradni vestnik okraja Koper« prejema naročniki brezplačno. Celoletna naročnina 500 din, za inozemstvo pa 1000 din ali 3,5 dolarja Bančni rač. 65-KB-1-Z-181.

ZADUH PERILA

Jadranka

TERPENTIN
MIL 0

Zadnji pohod brigadirjev

Prisrčno slovo od Brkinov

Minuli teden v četrtek so mladi brigadirji, ki so gradili Brkinsko cesto, s prisrčno slovesnostjo zaključili svojo letošnjo udeležbo na tej delovni akciji. Dopolne so ob prisotnosti večjega števila okrajnih, občinskih in krajevnih predstavnikov oblasti ter političnih in kulturnih organizacij in pripadnikov JLA odkrali na ovinku pri kraju prekopane trase nove ceste pod Čeljami lepo spominsko ploščo, ki bo potnikom še dolgo prizvedovala zgodbo o velikem podvigu Titove mladine.

Ob petih popoldne pa je bila pod gradom na Premu zadnja slovesnost pred razhodom: brigadi zadnje izmenne so bile proglašene za udarne, mnogi mladinci so prejeli lepe knjižne nagrade (darilo garnizije JLA in OLO Pivka). Ko je v imenu OK ZKS in OLO Koper mladince pozdravil, se jim je opravljeno delo zahvalil in jim pri njihovem bodočem delu zaželeti obilo uspehov, je predsednik koprskoga okraja Albin Duje poudaril, kako prav je, da je slovenska mladina prišla na pomoč graditvi prav tega objekta, ki leži v srcu pokrajine, sredi katere je bilo spočetno narodnosvobodilno gibanje na Primorskem, sredi Brkinov, ki so dali prve primorske partizane. To področje je prav zaradi svoje visoke patriotske zavesti tudi največ trpelje in je zato prav, da danes skušamo Brkinjem pomagati. Izgradnja brkinske ceste bo za pridne sadjarje tega predele velika pomoč, zato toliko bolj cenimo udeležbo mladine pri delu na tem objektu. Na koncu je tovariš Duje ponovno pozdravil postrojene brigadirje in jih povabil, naj se tudi v prihodnje radi odzovejo podobnim akcijam.

Mladinci so pozdravili še predstavniki občin Pivke in Ilirske Bistrike ter člani CK Ljudske mladine Slovenije, med njimi burno pozdravljen sekretar OK ZKS v Novi Gorici, znani mladinski voditelj Tine Remškar. Prav tako je bilo prisrčno slovo od predstavnikov JLA iz Ilirske Bistrike, Pivke in Neverk ter od domačih prebivalcev, s katerimi so se ves čas svojega bivanja med njimi imenito razumeli.

V petek so si MDB ogledale zanimivosti Kopra, Izole in Pirana. Primorska brigada je nato ostala na kopanju v Ankarunu, drugi dve pa v Fiesi in Kopru. V soboto so se nato odpeljali v Divačo na kolodvor, kjer je bilo dokončno slovo — za letos, saj so vsi polni navdušenja oblubili, da se bodo prihodnje leto ob počitnicah spet sešli pri delu na Brkinski cesti.

KREPAK POSEG V GOSPODARSTVO

PLAN JE V GLAVNEM REALEN — NESORAZMERJE MED DOHODKI IN IZDATKI — NERAZUMLJIVO MALOMAREN
ODNOS NEKATERIH PODJETIJ IN ZADRUG

V ponedeljek dopoldne sta se v Kopru sestala na skupno sejo Občinski komite ZK ter Občinski odbor Socialistične zveze. Predmet razprave je bilo izvajanje družbenega plana za leto 1956. Čeprav poročilo o stanju realizacije ni obsegalo vseh elementov, na katerih temelji plan, je bilo vendar možno videti, da je realizacija na eno osebo v letošnjem letu v primerjavi z letom 1955 nekoliko višja, razen v nekaterih podjetjih, kjer so nastali manjši izpadi zaradi počasnega prilaganja trgu in preorientacije v proizvodnji.

Tudi realizacija v pavšaliranih gostiščih (po obstoječih podatkih) kaže, da je bil plan v glavnem realen, v nekaterih primerih celo prenizek, čeprav je bilo od nedavno okoli tega mnogo razburjenja.

Iz primerjave med planom realizacije in plač je razvidno, da so le-te sorazmerno z storilnostjo višje, oziroma ne rastejo v enakem sorazmerju. To zlasti velja za podjetja, ki se povečajo s prometom: trgovino na drobno, ter nekatera podjetja drugih gospodarskih panog, medtem ko je v orti, komunalnih dejavnosti in gostinstvu to sorazmerje normalnejše. Skladno s tem so tudi prodajne cene v letu 1956 ostale v glavnem nesprenemljene, le v posameznih dejavnostih je opaziti manjši porast.

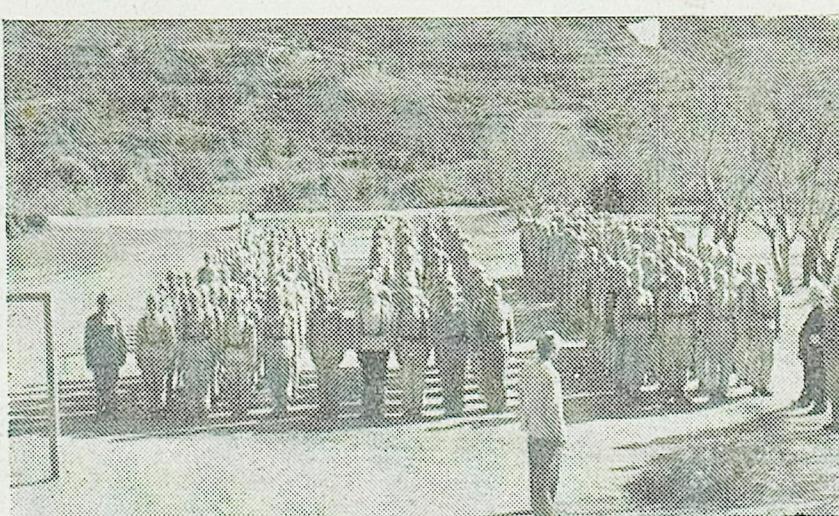
Tudi v Sežani razpravljajo o družbenem planu

Na plenemu občinskega sindikalnega sveta v Sežani so te dni razpravljali o izvajjanju družbenega plana na področju sežanske občine. Predsednika sveta Rado Dolgan je v poročilu povedal, da so v občini dosegli v prvem pollettu letos finančni družbeni plan v višini 51,2 odstotka. Poudaril je tudi pomen vloge Zveze komunistov in Socialistične zveze delovnega ljudstva glede izpolnjevanja družbenega plana. Dejal je, da bi moralni na sestankih obravnavati mesečne in tromesečne bilance podjetij, ter izvajanje norm, pravilnikov, nagrajevanja itd. Zaostrišti pa je potrebno tudi vprašanje delovne discipline, strokovnega usposabljanja in splošne vzgoje kadrov.

Naša slika prikazuje razkladanje bombaža, ki ga je ladja pripeljala iz Reke. Bombaž je do nadaljnega vskladiščen v Portorožu in Kopru. S tem se je začelo razbremenjevanje reškega pristanišča v vključevanje naših luk v njihove namembne funkcije.

Tako so bili na račun kredita 45 milijonov dinarjev znatno preseženi izdatki.

Tri najmočnejše postavke občinskega proračuna so udeležba na dobičku gospodarskih organizacij, dohodnina kmetov in samostojnih poklicev ter prometni davek na vino in žganje. Letni plan je dosegzen v prvih osmih mesecih pri prvi za 29%, drugi 41% in tretji za 47%. Zelo slabo in nerenočno izpoljujejo obveznosti do družbe podjetja. Vendar ne vsa. Od tistih podjetij, ki redno odvajajo proračunski prispevek so »Elektro Koper«, tiskarna »Jadran«, »Primorje Ajdovščina«, »De Langlade«, »Mesopromet« in še nekatera svoj plan so celo presegla, medtem ko mnoga druga podjetja niso plačala.

V torek so v Dekanih pri Kopru zaključili taborjenje predvojne vzgoje. V štirinajst dnevnih tečajih se je več kot 1000 mladincov seznanilo z življem in delom v JLA, s sodobnimi načini vojskovanja, v prostem času pa so prirejali razna športna tekmovalja in si ogledali več gledaliških in filmskih predstav.

Pelan Igor
Gledališče za
Sloven. Primorje
Koper

LETNO — ŠTEV. 37

Razprava o izvajjanju družbenega plana koprsko občine

BLAGO PO MORJU PREKO SLOVENSKIH PRISTANIŠČ

na račun obveznosti te vrste niti dinarja.

Velik zaostanek imajo tudi kmetijske zadruge, saj od svojih 9 milijonskih obveznosti do občine, niso realizirale ničesar.

tako od strani podjetij, kakor tudi prebivalstva, predvsem subjektivne narave. Tovariši, ki poznajo položaj na vasi in v podjetjih, so bili mnenja, da je bilo delo političnih organizacij in gospodarstvenikov pri tolmačenju družbenega plana zelo pomanjkljivo. Zlasti na vasi niso bili ljudje povsod z njim seznanjeni, kakor tudi ne seznanjeni s preusmeritvijo naše gospodarske politike, o vzrokih povečanja davkov in podobno.

Zato je bilo na seji med drugim sklenjeno, da politične organizacije, zlasti Socialistična zveza in sindikati, povečajo aktivnost pri tolmačenju nastalih sprememb v gospodarskem življenju države, nudijo pomoč občinskemu ljudskemu odboru pri ureditvi neizterljivih obveznosti v znesku 18 milijonov dinarjev, ki izvirajo iz prejšnjih let ter mobilizirajo svoje članstvo za dosledno izvajanje družbenega plana. Sklenili so tudi poslati občinskemu ljudskemu odboru priporočilo, načarati siatega izpolnjevanja obveznosti sklice konferenco s predstavniki podjetij, pospeši izterjavo zaostankov v vseh oblikah, da bi lahko v letošnjem letu vskladiли dohodke z izdatki. Prav tako je bilo poudarjeno, da je potrebno pri občini in vseh proračunskih ustanovah maksimalno varčevanje.

Na seji je Občinski komite Zvezde komunistov zaradi odhoda v ESS razrešil dolžnosti sekretarja Rada Pišota-Sokola in izvolil na to mesto Karla Štrukla. Odbor Socialistične zveze pa je izvolil za predsednika na mesto Sokola, do sedanjega sekretarja Ivana Korošca, za sekretarja odbora pa Ivana Veharja.

S seje Okrajnega odbora SZDL

Načrtno delo SZDL

LJUDSKA PROSVETA — ORGANIZACIJSKO DELO

Prejšnjo soboto, 1. t. m., je imel Okrajni odbor SZDL v Kopru sejo, na kateri je razpravljal in sprejel vrsto sklepov na osnovi samo dveh, pa pomembnih točk dnevnega reda: o na logah ljudske prosvete in o nadaljnji organizacijski utrditvi Socialistične zveze. Referat o uspehih, pomanjkljivostih v dosedanjem delu ter o na logah ljudske prosvete v bližnji jesensko-zimski sezoni je imel predsednik OS Svobod in kulturno-prosvetnih društv Srečko

Vilhar (posebno poročilo o tem na 5. strani), v tem ko sta na temelju pretehtanih načrtov za smotrno in uspešno organizacijsko delo vseh organizacij SZDL našega okraja spet za daljše obdobje vnaprej predlagala in obratila ustrezne predloge predsednik OO SZDL Albert Jakopič — Kajtimir in sekretar Ivan Mausar.

PRIJATELJSKI OBISKI

Ob povratku v svojo domovino so se v Postojni zadržali na kratkem ogledu jame predstavniki italijanske komunistične partije, ki so bili tri tedne gostje CK ZK Slovenije. V delegaciji so bili tudi senator Stefano Francesco ter komunistična poslanca Giulio Mantelacci in Giovanni Grilli. Gostje so se med drugim zanimali tudi za sabotažno akcijo naših partizanov, ki je bila v Postojnski jami leta 1944. Kakor je znano, so takrat partizani uničili Nemcem v jami skrito skladisce bencina.

Istega dne se je v Postojni mudila tudi avstrijska gospodarska delegacija, ki je obiskala II. mednarodno razstavo vin v Ljubljani. Vodil jo je predsednik trgovinske zbornice za Koroško. Po kosilu v jamski restavraciji so nadaljevali pot proti Opatiji.

Pravici je zadoščeno

MORILEC MOHORKO
PREJEL
ZASLUŽENO KAZEN

Za gnujni zločin — uboj gvardijanca Goloba v minoritskem samostanu v Ptiju — je bil morilec Mohorko obsojen na sodni razpravi v ponedeljek na smrt z ustrelitvijo, potem ko je svojo krvido mirno priznal, opravičuječ se edino s tem, da je bil že naveličan nenormalnega odnosa med njim in pokojnim gvardijanom Golobom.

S tem je zaključena aféra, ki je tolikanj razburila ptujsko okolico in ki so jo mnogi hoteli izrabiti v politične namene proti naši državi.

Svetovno posvetu

Predsednik francoske vlade Mollet znova v Alžiru. Namen njegovega drugega letosnjega obiska v Severni Afriki je proučiti možnosti za novi statut za Alžir. V nasprotju z Marokom in Tunizijo bi bil Alžir uradno sestavni del Francije. Uresničitev tega sklepa pa seveda upravičeno spravlja v zvezo s sueško krizo, saj ni nobena skrivnost, da zahodni zavezniki uporabljajo Alžir kot oporišče za vojaški pritisn na Egipt. V francoski poslanski zbornici je precej naspotnikov Molletovih koncepcij v Severni Afriki. Pa tudi vlada sama se boji, da bi arabske države ponovno zahtevala postavitev alžirskega vprašanja na dnevni red v OZN.

Priprave za združitev socialistov in socialističnih demokratov v Italiji so v zaključni fazi. Edina resnejša ovira je sindikalno vprašanje. Socialni demokrati imajo namreč posebno organizacijo, medtem ko so socialisti združeni s komunisti v generalni konfederaciji dela.

Redne letne konference britanskih trade-unionov se udeležuje 1.000 delegatov, ki zastopajo nad 8 milijonov delavcev. Med vprašanji, ki so na dnevnem redu, so

Oneboj vrstah

WASHINGTON — Atomska komisija ZDA je včeraj sporočila, da so v SZ izvršili tretjo poizkusno eksplozijo z jedrskim orožjem.

MOSKVA — Večje število sovjetskih mornarjev se je javilo za pilotsko službo v Sueškem prekopu.

HAIDERABAT — Po zadnjih vestej je pri veliki železniški nesreči blizu Haideraba izgubilo življenje 114 oseb.

JOHANESBURG — Več afriških ruderjev je izgubilo življenje v nekem rudniku zlata.

ALEKSANDRIA — Egipčanka Fatima Guira je pred nedavnim rodila trojčke, ki so dobili imena Gamal, Nehru in Tito. Svetnik jugoslovanskega veleposlaništva v Kairu je odpotoval v Aleksandrijo, kjer je predal srečni materi darilo. Fatima je stara 37 let in je rodila že 13 otrok.

WASHINGTON — ZDA so sklenile v prihodnjih treh letih prodati Indiji kmetijske presežke v vrednosti 300 milijonov dolarjev. Diplomatski opazovalci sodijo, da je to veikanski preobrat v politiki do Indije.

PARIZ — KP Španije je pozvala vodstvo španske Socialistične stranke, naj bi se združili in skupno zavezeli za odpravo Francovega režima na miren način.

PARIZ — V Franciji so začeli uradno kampanjo za vpis posojila za Alžir v višini 150 milijard frankov. Po francoskem radijskem in televizijskem omrežju je govoril o posojilu premier Guy de Mollet, za njim pa finančni minister Paul Ramadier. Kot je znano, želi francoska vlada s tem ukrepom preprečiti povisjanje davkov.

NEW YORK — Nacionalni varnostni svet ZDA je objavil, da število žrtev prometnih nesreč ob sobotah in nedeljah stalno naraste. Pravijo, da so večine nesreč krivi neopreznii motociklisti.

GLASGOW — Ta teden je začelo stavkati v Glasgowu v okviru splošne stavke ladjedelnih delavcev 8000 ljudi. Stavka okrog 5000 mezdnih delavcev in vajencov, medtem ko so nad 3000 delavcev odslovnili, češ da so odveč.

BONN — Uradno so sporočili, da bo grški kraljevski par 16. septembra obiskal zvezno republiko Nemčijo. Na programu so tudi razgovori med von Brentanom in grškim zunanjim ministrom.

ZENEVA — Konferenca zastopnikov 30 držav, ki razpravljajo o vprašanju suženjstva, je po drugem glasovanju s 40 glasovi proti trem vzdržanim (ZDA, Argentina, Cile) sprejela dodatno konvencijo o ukinitvi suženjstva, trgovini s sužnji in podobnimi dejavnostmi.

politika plač, gradnja stanovanj in pokojnine, med mednarodnimi pa Suez in Ciper. Zlasti važno je vprašanje plač, glede katerih ne nameravajo sindikati v nobenem primeru popustiti. Kar zadeva sueško vprašanje pa so sprejeli resolucijo, v katerei so poudarili, da ne bi smeli uporabiti sile, dokler to vprašanje ne pride pred OZN.

Protifrankistična pobuda KP Španije. V resolucije, ki jo je objavilo vodstvo KP Španije v Parizu, je rečeno, da so z nedavnega plenuma CK poslali vodstvu Socialistične delavske partije Španije poziv na enotnost akcije. Po novi liniji Partije naj bi zbrali vse španske politične sile na zelo široki podlagi in zajeli vse delavske, meščanske in monarhistične skupine, ki simajo isti cilj, namreč napraviti konec osamtitvi Španije in mirno doseči njen obnovu.

Kašmirsko vprašanje znova pred OZN? Iz Lahora poročajo, da namerava pakistanska vlada znova sprožiti kašmirsko vprašanje v Varnostnem svetu OZN. V ta namen bo konec meseca odpotovala v New York posebna pakistanska delegacija. Kakor je znano, je nameraval Pakistan razpravljati o kašmirskem vprašanju že na nedavnini konferenci narodov britanske skupnosti v Londonu, vendar so njegov predlog zavrnili z motivacijo, da na teh konferencah načelno ne obravnavajo sporov med članicami. Indijski ministrski predsednik Nehru pa je konec marca predlagal, naj bi spor likvidirali s tem, da bi obe državi priznali sedanjo mejo. Pakistan je ta predlog zavrnil.

Nadaljnji korak k utrjevanju odnosov s Poljsko in ČSR. Jugoslovanska parlamentarna delegacija je te dni pod vodstvom predsednika Ljudske skupščine LRS Mihe Marinka na obisku v ČSR. Sprejeli so jo zelo prisrčno. Na svečinem konsilu takoj po prihodu v Prago sta Miha Marinko in predsednik češkoslovaške skupščine Zdenek Fierlinger izmenjala zdravici, v katerih sta poudarila tradicionalno prijateljstvo narodov obeh dežel in skupno željo, da bi odnose v prihodnosti še poglobili.

V Jugoslaviji pa se mudi poljska parlamentarna delegacija, ki jo vodi predsednik Sejma Stanislav Kulczynski. Razgovori, ki so jih imeli naši in poljski parlamentarci, so pokazali, da je na obeh straneh težnja po vedno tesnejših stikih.

V južnih državah ZDA so izbruhnili protierni neredi. Organizirali so jih pristaši risističnih organizacij, predvsem zaradi sprejema črnskih otrok v šole, ki so jih doslej obiskovali izključno otroci belcev. Vojska in policija sta v stalni pripravljenosti.

Incidente je ostro odsodil tajnik ameriškega združenja za napredok temnopoltih ras Roy Wilkins.

Delavci podjetja CITECI so se sestali in razpravljali o vzrokih, ki so dovedli do krize podjetja. Dogovorili so se tudi o ukrepih za obrambo svojih koristi. Kakor je znano, podjetje že 6 tednov ni izplačalo prejemkov delavcem in namenčencem, sedaj pa so jim izročili delavske knjižice, kar pomeni, da je delovno razmerje prenehalo. Delavci zahtevajo izplačilo zaostankov in odpravnine. Brez dvoma pobijo ti dogodki rožnata prerokovanja o velikem razvoju industrijskega pristanišča — vsaj tako sodijo tržaški gospodarski krogi.

ZUNANJE POLITIČNI KOMENTAR JUGOPRESA

Kaj obeta Nixonova kandidatura

Medtem ko je bil predvolilni kongres demokratske stranke ZDA v Chicagu v znamenju borbe okrog osebnosti podpredsedniškega kandidata, je potekal kongres ameriških republikancev v San Franciscu v znamenju navdušenega in burnega odobravanja. Seveda ni nikogar presenetilo, da so Eisenhowerova ponovno enoglasno izbrali za predsedniškega kandidata. To je bilo znano že od dneva, ko je Eisenhower prvič, da kandidira, saj bi republikanci z drugim kandidatom težko računali na zmago.

Presenečenje pa je prišlo, ko so izbrali Nixonza za podpredsedniškega kandidata. Ne toliko zaradi samega dejstva, kolikor zaradi raznih okoliščin. Liberalni republikanci Stassen je začel kampanjo proti novi kandidaturi Nixonza za predsednika. Vso svojo borbenost je vložil Stassen za to, da bi Nixonza zamenjal guverner Herter. Toda desno krilo republikancev, ki ga vodi senator Knowland, je nenavadno ostro reagiralo proti Stassenovi iniciativi in ga obtožuje kot razbijajoča republikanske enotnosti. Stassenov poskus, da bi

odstranili Nixonza, in odpor, na katerega je pri tem naletel, kažeta bistvo republikanskega kongresa v San Franciscu in predvolilne enotnosti republikancev.

Pred štirimi leti je bila Nixonova kandidatura sad kompromisa, ki naj bi vzpostavil ravnotežje med desnim in levim krom republikanske stranske. Toda tokrat je dobil boj okrog Nixonza nekoliko drugačen smisel in značaj. Eisenhowerovo zdravstveno stanje, posebno zadnje leto, ni najboljše in lahko bi se zgodilo, da bi novozvoljeni predsednik Eisenhower tako preložil velik del svojih poslov na podpredsednika. Niso pa celo izključene niti druge možnosti, ki posebno usmerjajo pozornost na osebnost kandidata desnega krila republikancev. Ker ima pred seboj tako računico, se je republikanska desnica posebno zavzela za Nixonovo kandidaturo. Zato tudi Nixonovo kandidaturo in očigleden Stassenov poraz tolmačijo kot prepričljivo zmago republikanske desnice, odnosno tistega dela stranke, ki ga imajo za posebljeni ameriški konservativizem in v katerem igra važno vlogo tudi

skrajni ekstremiteti. Enotnost, ki so jo pokazali na kongresu s tem, da sta celo Stassen in njegov kandidat Herter glasovala za Nixonza, je vsekakor navidezna in naj bi le prikriila neuspeh bolj liberalnih sil republikanske stranske. To je potrebno tem bolj, ker so imale na čakašem kongresu demokratske stranke liberalne struje večino.

Enoglasnost v izboru Eisenhowera ne pomeni torej tudi enotnosti ameriških republikancev sploh, vsaj ne v perspektivi sprejetja večjega dela njegovih notranjih in zunanjih političnih konceptov.

Toda s tem je nastal nov problem za vse republikance. Zaradi svojega toliko-krat dokazanega ekstremiteta je Nixon ugodna tarča za demokratske napade. Z drugimi besedami, demokratske kritike, ki niso imele trdnih tal pri kritiziranju Eisenhowevega političnega realizma in zmernosti, postajajo veliko bolj oprijemljive, ko gre za Nixonza kot njegovega eventualnega naslednika. Brez dvoma bodo to skušali demokrati izkoristiti v najvišji meri.

V SENCI ZAHODNEGA OROŽJA

Naser odločno brani egyptovsko suverenost

Za kairske razgovore Naser je z odborom petorice zastopnikov londonske konference o Suezu je Zahod pripravil svojevrstno vzdružje, ki ga ni moč imenovati za miroljubno. Pred prihodom omenjene petorice v Kairo je namreč podal Eisenhower novinarjem izjavilo o »upanju, da bo ta pomorska pot (Suez), internacioniralizirana s pogodbo leta 1988, služila svojemu namenu.« Očitno je hotel Eisenhower s tem podpreti in utrditi zahodni predlog za rešitev sueskega vprašanja na škodo suverenosti Egipta, vendar pa je bil spričo odločnega egyptovskega protesta proti tej izjavi, vsekakor pa še bolj spričo pritiska ameriškega javnega mnenja (pred volitvami!) prisiljen to svojo izjavo kmalu popraviti. Nekako ob istem času je bil sklican Stalni svet Atlantske zveze na eni, na drugi strani pa so se razen angleške in francoske vojne mornarice, vpklice rezervistov itd. začele zgrinjati pred vratni Egipta, na nesrečnem Cipru, razen angleških — še francoske čete. Vse te ukrepe je Egipt ocenil kot pritisk Zahoda,

preračunan na začetek razgovorov odbora petih z Naserjem, in usmerjen na to, da bi Egipt prisilil k popuščanju. Spričo vseh teh pozornih, vsekakor ne miroljubnih ukrepov Zahoda, so Egipčani še pred kairskimi razgovori opozorili svet, da bo samo Zahod krv, če le-ti ne bodo rodili zaželenih uspehov.

V strogo diplomatski in vladni obliki so se v pondeljek v Kairu pričeli razgovori med Naserjem in predstavniki londonske konference o Suezu s predsednikom avstralske vlade Menziesom na čelu. Že na prvih sestankih je prišlo do izraza

jasno egyptovske stališča, po katerem so Egipčani pripravljeni pogajati se o vsakem novem sporazu, vendar samo v okviru konvenicije iz leta 1881. Egipt je pripravljen, da z vsemi zainteresiranimi državami sklene nov mednarodni sporazum, da ponovno dá jamstva za nemoteno mednarodno plovbo po Suezu. V sedanjem fazi kairskih razgovorov, ki se utegnejo še dolgo zavleči, pa kairski vladni krogi z Naserjem na čelu odločno podvajajo, da je nesprejemljiv slehni kompromis na zahodni podlagi.

Francosko izkrcanje na Cipru je zaostriло položaj v Sredozemlju

Klub odporu francoske javnosti in nesoglasjem v vladni glede politike pritiska na Egipt se je v začetku tedna izkrcalo na otoku okrog 5000 francoskih vojakov. Ceprav je njihov prihod v zvezi s Suezom ne pa s položajem na otoku, je vendar zaviludil precej nejevolje na Cipru in tudi v Grčiji. Neka grška ilegalna organizacija je po vsej Grčiji raztresla letake, v katerih naziva Francoze sovražnike grškega naroda.

Medtem se na Cipru nadaljuje upor proti britanskim oblastem. Dnevno prihajajo vesti o bombnih napadih in sabotažnih dejanjih. Britanci nočijo ničesar slišati o razumnih pogajanjih, ceprav je tudi v sami Veliki Britaniji močna struja, da bi odstranili to stalno žarišče nemirov. Za EOKO je te dni tudi ilegalna ciprska komunistična partija pozvala britanske oblasti, naj prenehajo s politiko sile in obnove premirje. Ciprska KP je kot pogoj za pogajanja zahtevala izpustitev Makariosa in prenehanje izvrševanja smrtnih kazni.

BO NAŠ VOLILNI SISTEM SPREMENJEN?

Prihodnji mesec bodo v Zvezni ljudski skupščini začeli razpravljati o načrtu novega volilnega zakona. Ceprav je sicer do razpusta Zvezne ljudske skupščine in novem volilnem sistemu — zaradi njegove važnosti — začeli razpravljati že sedaj. Potrebo po izpremembah v načinu volitev in delovanja naših najvišjih predstavnosti, zahteva naš notranji razvoj. Zdaj se odvija komunalni sistem po občinah in okrajih — delovanje naših najvišjih državnih organov pa se v tem času nič ne izmenjuje. Razumljivo, spremembo pa zahteva naš komunalni razvoj.

Osnovna misel novega volilnega

sistema naj bi bila taka, da bi imele nižje komunalne enote svoje predstavnike v višjih, le tretjini poslancev pa bi bila izvoljena neposredno. Ostali dve tretjini poslancev pa bi za Zvezno in Republike skupščine delegirali okrajni ljudski odbori. Glede zборa proizvajalcev prevladuje mnenje, da bo tudi tu treba sprejeti načelo kombinacije neposrednih volitev in delegiranja.

DALJNOVOD JAJCE — ZAGREB. Pred kratkim so začeli graditi daljnovod Jajce — Banja Luka — Sisak — Zagreb. Daljnovod po povezel elektrogenetski sistem Bosne in Hercegovine z zahodnim sistemom Hrvatske in Slovenije, kar je važno za izravno energetske bilance. Daljnovod bo zgrajen kot dvojni 110.000 — voltni daljnovod in bo omogočil zlasti prenos zimskih presežkov hidroenergije iz Bosne in Hercegovine v Hrvatsko. Tako bo nudil pomoč zahodnemu sistemu prav v dobi, ko vlada na tem področju stiska za električno energijo.

NOVO POSLOPJE ZAVODA ZA TRANSFUZIJO. Kolektiv Zavoda za transfuzijo je proslavilo nadvse posmemben dogodek, ko je dr. Sodatova, ravnateljica te ustanove zasadila prvo lopato na gradbišču, kjer bo podjetje »Gradis« zgradilo novo poslopje za to ustanovo. V sedanjih tesnih prostorih je Zavod sicer uspešno opravil svojo osnovno nalogu, ni pa imel prostora, da bi lažko opravil tudi tiste naloge, ki jih zahteva od transfuzijskega zavoda sedanji razvoj zdravstvene službe.

Znano je, da naše največje jugoslovansko pristanišče, Reka, skoraj s težavo sprejema v oddaji vse blago, namenjeno za uzov in izvoz po morju. Zato je pomoč drugih jadranskih pristanišč, tudi slovenskih, zelo na mestu. Toda dan je, na primer, večja turška ladja pripljala v Portorož 5240 ton industrijske soli. To je že druga turška ladja, ki je pristala ob slovenski obali. Pridružujemo pa v kratkem še druge tuje ladje, med njimi argentinsko, ki bo pripljala 3500 ton bombaž.

Zagrebški velesejem

Na letošnjem Zagrebškem velesejmu, ki bo na novem prostoru, bodo prvič sodelovale tudi LR Kitajska, Argentina in Urugvaj. Letos bo ZDA zastopalo 40 podjetij s področja elektrotehnike, telekomunikacij in drugih industrijskih panog. Ze nad 600 domačih razstavljavcev iz vseh ljudskih republik se je prijavilo za letošnji Zagrebški velesejem.

Je ob našem morju res že zaključena turistična sezona?

Dragocene izkušnje

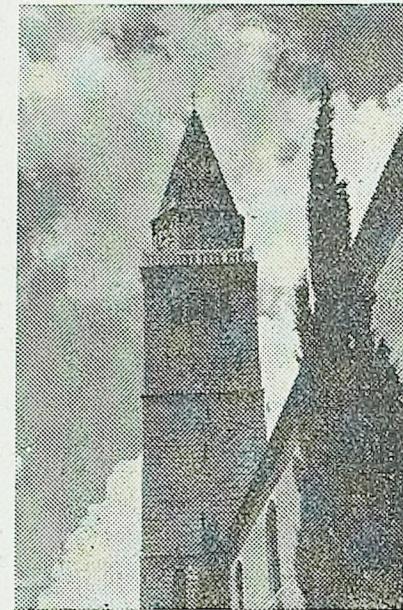
NA PRIHODNJO SEZONO SE BO TREBA PREJ IN DOBRO PRIPRAVITI

Vse kaže, da smo zaključili letošnjo glavno turistično sezono ob slovenski obali in da je nastopal čas, ko se naša gostinska podjetja v posezonski dobi pripravljajo na sprejem gostov v letu 1957. Bilo bi preuranjeno, že danes dajati dokončno analizo letošnje turistično-gostinske dejavnosti in prognozo za prihodnje leto, vendar pa ni umesten skromen zapisek ob robu.

Pravzaprav je bilo letos avgusta v obmorskih mestih skoraj prav toliko gostov kakor lani ob istem času. Razumljivo, junija in julija jih je bilo manj, zlasti zaradi infekcijskih bolezni, ki je takrat delno zavrla letovanja. Vendar pa to ni vplivalo na finančni efekt letošnje turistične sezone. Morda bo tež trditv, kdo oporekal, češ, hoteli v Portorožu in Piranu so imeli le 70 do 90 odstotno izkorisčeno svojo kapaciteto in stodstotna zasedba v Ankaranu ne more biti merilo, da smo lahko zadovoljni z letošnjim obiskom. To vsekakor drži. Ne smemo pa pozabiti na dve stvari: prvih: letos so bile gostinske usluge v hotelih znatno dražje kot lani in težko dostopne domačemu gostu (zato je bil njihov prihod letos za okrog 25 odstotkov manjši od lanskoletnega ob istem času in so zato predvsem domači gosti bili bolj prehodni ali pa so raje stanovali v privatnih stanovanjih); drugih: letos je obratovalo v obmorskih krajih nad 15 domov z dnevno oskrbovalnino od 200 do 350 dinarjev. Skratka: gostje so bili, in kaže, da jih bo tudi še v septembri nekaj, predvsem iz inozemstva. Potovanli uradni in hoteli imajo še relativno precej prijav iz Anglije, Belgije, Češkoslovaške, Avstrije, Nemčije, Skandinavije — te države pošiljajo že ne-

kaj lež največ gostov v Jugoslavijo — domačih gostov pa bo nedvomno znatno manj.

Dejstvo, da so bili letos hotelske usluge težko dostopne domačemu gostu, pa je povzročilo, da so le-ti bivali po privatnih stanovanjih. Marsikateri je koristil cenejše bi-

Koprski razgledni stolp, ki ga oskrbuje domače turistično društvo

vanje, kot je v hotelih, v prostorih, ki ne odgovarjajo sanitarnim predpisom. In zaradi pomanjkanja evidec nad njimi, ti gosti niso odvajali predpisane turistične takse, ki je namenjena izboljšanju obstoječih in gradnji novih turističnih in gostinskih objektov. O vsem tem pristojni turistični in oblastni organi že razpravljajo in kaže, da bodo prihodnje leto bolj gledali na težno državljanov po cenenem in udobnem, čeprav skromnem letovanju ob morju, kot na več ali manj neupravičeno zviševanje gostinskih uslug.

Ob zaključku glavne turistične sezone bi se bilo še vredno zamisliti ob ugotovitvi, da letos naša gostinska podjetja in prodačalnice časopisov ter trafičke niso imele skoraj nobene izbire pri prodaji razglednic in drugih turističnih, krajevnih značilnih spominkov. Prodaja teh bi vsekakor povečala osebno zadovoljstvo obiskovalcev teh krajev, ki si želijo poslati svojim prijateljem vsaj skromno, ven-

dar pa značilno fotografijo ali okrasni predmet iz kraja letovanja. Treba bo še letos misliti tudi na vrsto drugih problemov, kot so na primer ureditev pristanišč za manjše ladje — Ankaran ima trenutno pristanišče v dvajset minut oddaljeni Valdotri, pomol v Portorožu še vedno čaka obnovitve, in podobno. Šele ko bodo razen vsega drugega tudi te »drobnarije« urejene, takrat bomo z večjim veseljem in gotovo pogosteje kot danes lahko brali pohvalna pisma iz domačih in tujih krajev o prijetnem bivanju ob slovenski obali.

S. V.

Tako so se ves avgust gnetli in skali sence osebni avtomobili tujih gostov v Portorožu

ŠE EN PROBLEM PRESKRBE Z VODO PRED REŠITVIVO

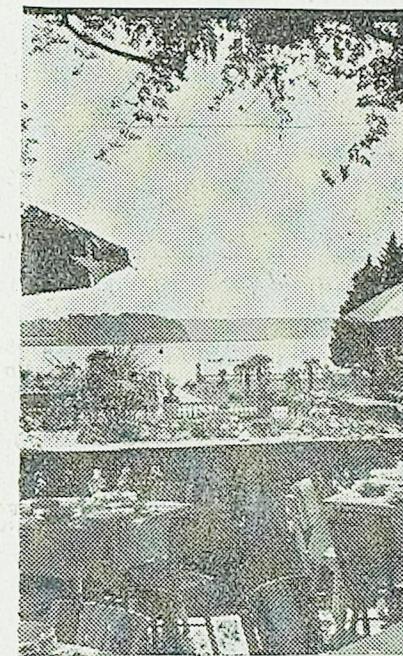
Obnova in povečanje istrskega vodovoda

Istrski vodovod preskrbuje z vodo velik del Krasa, pa tudi del Hrvatske do Mučicev. Zdaj je začel dobivati vodo tudi iz izvirov v Buzetu. Ta črpalka je bila v minuli vojni popolnoma uničena. Tačko leta 1945 so jo zasilno obnovili, zaradi česar ni zanesljiva in še sedaj deluje z zmanjšano zmogljivostjo.

Kraško vejo istrskega vodovoda je zgradila fašistična Italija zgorj iz vojaških namenov, zato je tedaj visoki pogonski stroški niso motili. En kubični meter vode v tem delu istrskega vodovoda namreč stane manj kot 163 dinarjev. Ta cena je za prebivalce preurana in je nujno privedla do tega, da si ljudje iščejo drugih, čeprav v higieniskem pogledu dvomljivih virov pitne vode.

Ker so vodovodne naprave v Buzetu zgorj zasilne, so začeli razmišljati, da bi vodovod popolnoma renovirali. Tako bi se cena vodi znižala, zagotovljena bi bila zanesljiva preskrbna z vodo, razen tega pa bi bilo mogoče vodovodno omrežje razširiti. Zajeli bi izvir Ilirske Bistrike pri Ilirski Bistrici, medtem ko bi služila črpalka v Buzetu kot rezervna naprava. Po tem načrtu bi vodo iz Ilirske Bistrike črpal v glavni režervoar nad vasjo

Starod pri Polgradu, ki leži sredi oskrbovalnega področja. Na ta način ne bi bile potrebne večje spremembe dosedanjega vodovodnega omrežja.

Pogled s terase Palace hotela v Portorožu

S takimi rekonstrukcijami bi bilo mogoče vodovod znatno razširiti. Predvidevajo, da bi na Hrvatskem napeljali vodo v Kastav in okolico, ter v Matulje nad Opatijo; torej v 12 novih krajih s skupno tisoč prebivalci. V Sloveniji je načrt razširitve vodovoda v okolici Ilirske Bistrice in Kozine, v daljši bodočnosti pa v Divači in Vremški dolini. Vodovod bi napeljali v 25 novih naselij s skupno 5000 prebivalci. Ko bi bila voda dela dokončana, bi oskrboval ta vodovod 59 krajov, v Sloveniji in na Hrvatskem s skupno 26.000 prebivalci.

Dela na rekonstrukciji vodovoda je začela leta 1954 uprava za investicije LRS. Doslej so zgradili velik rezervoar nad zajetjem v Ilirske Bistrike, dokončana so vsa zemeljska dela za novo zajetje in postavljajo nov cevovod do Staroda; že so položili cevi od Ilirske Bistrike do Male Bukovice. Dala investirajo iz republikega investicijskega sklada, v prihodnjem letu pa predvidevajo tudi znaten prispevek LR Hrvatske. Rekonstrukcijo vodovoda je prevzelo gradbeno podjetje »Frimorje« iz Ajdovščine. V zadnjem času so precej skrčili število delavcev in vprašanje je, če bodo zmogli v tako zmanjšanem tempu opraviti vse dela, predvidena za letošnje leto, to je: izgradnjo zajetja in črpalne postaje v Ilirski Bistrici in dokončanje cevovoda do predvidene rezervoarja na Kraljevem hribu.

— vel

TE DENI PO Jugoslaviji

PROSLAVA 20. OBLETNICE VELIKE STAVKE TEKSTILNIH DELAVCEV V KRANJU bo 16. septembra. Pripravljalni odbor je že sprejel prijave za okrog 40 tisoč ljudi. Zanimanje v delovnih kolektivih za to proslavo je zelo veliko, v Kranju in okoliških občinah pa bodo že 8. t. m. začeli s številnimi pripravami za svečano prveljeto.

ZAČETEK SOLSKEGA POUKA v okrajih Ljubljana, Kranj, Kočevje, Novo mesto, Ptuj in Maribor bo še 15. septembra. Začetek pouka so preložili, ker so se v teh okrajih pojavili primeri otroške paralize. V tem času bodo izvedli potrebne higienične ukrepe. V ostalih okrajih se je šolski pouk pričel 5. septembra, kakor je bilo že prej določeno.

V drugi polovici septembra bo prispeval v Jugoslavijo **MADŽARSKA ZADRŽUNA DELEGACIJA**, ki jo bo vodil predsednik Glavne zadržunke zveze Madžarske Zoltan Vas. Madžarski zadržuniki bodo obiskali zagrebški velesejem, novo-sadski kmetijski sejem in nekatere zadružne organizacije.

V Splitu je bil zaključen te dni **DRUGI JADRANSKI SEJEM**, kjer je bilo sklenjenih za več kot milijardo dinarjev pogodb. Na sejmu je sodelovalo nad 140 proizvajalcev s celotnega jadranskega področja.

Dravski energetski sistem (Dravograd, Vuzenica, Fala in Mariborski otok) sodi med najmočnejše v Sloveniji. Zdaj ga bodo že z daljnovidom Zagreb-Jajce povezali z ostalimi slovenskimi in hrvatskimi elektrarnami ter s centralnim energetskim sistemom v Bosni. Strokovnjaki predvidevajo, da nas bo to pozimi **VSAJ DELNO RESEVALO**

POMANJKANJA ELEKTR. ENERGIJE.

Na plenumu Zveze veterinarskih društev Jugoslavije v Beogradu so obravnavali predlog o **OBVEZNEM ZDRAVSTVENEM ZAVAROVANJU ZIVINE**. S tem bi bila kmetovalcem omogočena brezplačna preventiva, zdravljenje in zatiranje nalezljivih parazitnih in drugih živinskih bolezni, kakor tudi brezplačno prejemanje razkužil.

POTNIŠKA LADJA »PARTIZANKA« pluje te dni ob naši obali. Na njenem krovu je kakih sto švicarskih gostov, ki so se vkrcali na ladjo v Grčiji. Švicarji so na krožnem potovanju ob obali Jadranskega morja.

Pridelek grozja cenijo letos v **DALMACIJI NA 10.000 VAGONOV**. Poseben rekord so dosegli na otokih Hvaru, Visu in Korčuli. Največ grozja bodo od proizvajalcev od kupile vinarske kleti in ga predale v vino.

V Podbrdu na Primorskem je začela obravnavati **NOVA TOVARNA VOLNENIH IZDELKOV »BAČA«**. Zaposlila bo približno sto deklet in nekaj moških delavcev, kar je velikega pomena za prebivalstvo pasivnih krajev.

Te dni bo Zveza trgovinskih zbornic FLRJ v Beogradu avkcijsko prodajala **VEČJO KOLIČINO UVOŽENEGA BLAGA ZA ŠIROKO POTROŠNJO**. Gre za okrog 1700 fotografiskih aparativ, film, fotografiski papir, za okrog 19.000 elektrotronik in nadomestnih delov za radijske sprejemnike, 150 specialnih aparativ za naglušne ljudi, ročne harmonike nemške in italijanske znamke, orglice in strune za godalne instrumente.

»DELO IN VARNOST«

Številka 5

Izla je 5 številka strokovnega časopisa »Delo in varnost«, ki ga izdaja Zavod za proučevanje organizacije dela in varnosti pri delu LRS v Ljubljani. To je prvi in edini list v državi, ki se bavi s prečim vprašanjem zvišanja produktivnosti in varčnega gospodarjenja v industrijski proizvodnji, s problemi pravilne, znanstveno utemeljene organizacije dela, z vzgojnimi vprašanjimi kadrov v gospodarstvu in s problemi zdravstvene in tehnične zaščite pri delu.

Izolska »promenada«

IZ DELA NAŠIH OBČIN

Množična kontrola nad gospodarjenjem

Piranjska občina je s pomočjo množičnih organizacij uvelata svojevrstno kontrolo nad delom gospodarskih organizacij. Zveza komunistov in sindikatov so na čelu te akcije. Zaključek prevega polletja je bil prikazan na občinski seji, ki je predsednik podal poročilo o najnajh ukrepih za ozdravljenje nekaterih podjetij.

Pred nam je analiza o izpolnjevanju družbenega plana občine Piran za mesec julij. Razlika med stanjem ob koncu junija in mesecem julijem, izražena v odstotkih, ni bistvena. Delo te vrste kontrole le še ni prišlo do izraza v številkah. Uspeh pa je kljub temu dosegel. Delovni kolektivi so razgibaniani. Postalo jim je jasno, da morajo doseči plan. Borba za plan se bo pokozala šele v sledenih avgustovskem poročilu v večji meri. Sedanji rezultati: v celoti je lečni plan izpolnjen šele s 43%. Da ni plan dosegzen, je vzrok sezonski značaj solin, ker je rudnik Sečovlje imel dosedaj pripravljala dela, ker je Splošna plovba prevzete ladje dala v popravilo in so šele v drugem polletju odplule s tovori, in končno, ker tovarna mila ni bila

me

Kako iz zagate?

TRGOVINA Z ŽIVILI POD MIKROSKOPOM

Kako iz zagate?

Večina prebivalstva našega obmorskega področja dnevno razpravlja o problemih preskrbe. Tega vprašanja se je zadnji čas resno lotila tudi Trgovinska zbornica za okraj Koper, ki je ob sodelovanju organov občinskih ljudskih odborov ugotovila marsikatero zanimivost.

Tako je posebna komisija Občinskega ljudskega odbora Izola ugotovila, da od dveh podjetij z živili (»Primorka« in »Jadranka«) v Izoli, eno (»Primorka«) že na poti v konkurs, ter je brž predložila, da se postavi likvidacijska komisija. Na predlog komisije je to takoj storjeno, kajti podjetje je imelo že nad 700.000 dinarjev izgube.

Druga komisija je obravnavala problematiko trgovinskih podjetij »Klas« in »Jestvina« v Kopru. Ugotovila je sicer, da sta obe podjetji v izgubi, ni se pa strinjala s tem, da bi se eno ali drugo podjetje likvidiralo, zaprle posamezne po-

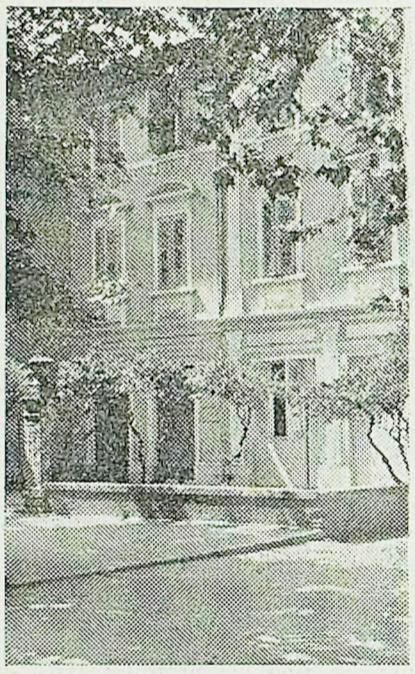
slovalnice ali pa obe podjetji združili v eno samo. Naloga komisije je bila namreč prav v tem, da ugotovi kakšna organizacijska oblika bi tovrstni trgovski mreži najbolj odgovarjala. Osnovni vzrok, da je komisija nasprotovala združitvi podjetij, je bojanje, da bi eno samo podjetje lahko zniževalo in višalo cene po svoji volji — kar bi imelo monopolni položaj.

Istočasno pa so obravnavali tudi vprašanje zasluzkov trgovskih podjetij z živili. Ugotovili so, da ta podjetja prodajajo osnovne živilske artikle daleč pod ceno, ki bi jim dovoljevala kritje lastnih stroškov. Tako prodajajo podjetja z izgubo moko, mast, olje in sladkor. Ta izguba je osnovni vzrok, da so tovrstna trgovska podjetja zaključila poslovanje prvega polletja letosnjega leta z izgubo. Vzrok izgubi je prenizko dovoljen pribitek na lastne stroške, razlike pa so nekako naslednje:

Pri podjetjih na debelo	bela moka	enotna moka	olje in mast
dejanski stroški	3,80	2,27	14,78
dovoljen zasluzek	1,52	1,19	7,93
razlika	2,28	1,08	6,85
Pri podjetjih na drobno			
dejanski stroški	6,76	8,50	29.—
dovoljen zasluzek	4,33	4,66	13,33
razlika	2,43	3,84	15,67

Iz gornjih številk je možno zaključiti, da bo, če želimo odpraviti izgubo v trgovskih podjetjih, nuj-

no zvišati cene živilom. Tak predlog je tudi podan tržni inšpektorji pri OLO Koper, ki naj bi dovolila povisanje dovoljenih pribitkov. Dejansko kritje razlik naj bi padlo znotra potrošnika, ki je v zadnjih časih že itak precej prizadet.

Poslopje v Izoli, kjer ima svoj sedež podjetje »Sadje-Zelenjava«

Bilo bi prav . . .

... če bi vsi tisti, ki skrbe v Kopru za razsvetljavo mesta, ugasili ceštne luči vsaj tedaj, ko sije sonce. Mar je to varčevanje z električnim tokom?

... če bi odgovorni voditelji enajstih podjetij v koprskem okraju čim prej predložili v potrditev popravljene bilance za leto 1955, ki jim jih je zavrnila okrajna komisija za potrditev bilance, da njihovi delovni kolektivi ne bodo zaradi tega dobili le 60% plače.

... če bi nekateri honorarni knjigovodje za lepe prejemke, ki jim jih izplačujejo podjetja, vestneje opravljali delo in da ne bi čakali organov finančne inšpekcije, da jih opozori na vestnost in natančnost.

... če bi ObLO Koper uredil vprašanje osnovnih sredstev pri podjetjih »Elegant«, »Kruh« in »Oreh«, ker je brez pravilnega popisa in cenevne osnovnih sredstev njihovo knjigovodstvo nepopolno, poslovanje pa zaradi tega skoraj onemogočeno.

... če bi podjetja pravočasno dostavljala pristojnim bančnim zavodom poročila, ki jih zahtevajo razni predpisi, da ne bi 313 prijav s strani bank dajalo nepotrebne dela Okrajnemu gospodarskemu sodišču in Okrajnemu finančnemu inšpektoratu, za prekrške odgovornim uslužencem pa nepotrebe kazni.

razlike pa smo obravnavali v prejšnjih sestavkih (o organizacijskih oblikah naše trgovine).

Stroški trgovine

Iz doslej navedenega lahko zaključimo, da nastanejo pri poslovovanju trgovine določeni stroški. Te delimo glede na mesto, kjer nastajajo, takole:

- a) pri nabavi — nabavni stroški,
- b) pri vskladisčenju — skladisčni stroški,
- c) pri prodaji — prodajni stroški,
- d) pri upravi podjetja — upravni stroški.

Na teh štirih glavnih stroškovnih mestih nastanejo lahko najrazličnejši stroški, ki se po svoji vrsti delijo na naslednje skupine:

- a) materialni stroški,
- b) tuje storitve,
- c) amortizacija,
- d) prispevki skupnosti,
- e) plače s prispevki na plače,
- f) stroški lastnih prevoznih sredstev.

Za primer, ki nam bo dodobra osvetlil to vprašanje, nавajamo grosistično trgovsko podjetje »Slavica« v Kopru. To podjetje je imelo v letu 1955 naslednje stroške:

1. kalo, lom in razsip	15.594—
2. kurjava in uporaba vode	113.652—
3. razsvetljjava — električna energija . .	117.010—
4. material za popravila in vzdrževanje	85.299—
5. material za čiščenje	27.396—
6. pisarniški material	464.671—
7. časopisi, knjige in revije	85.780—
8. poraba drobnega inventarja	96.120—
9. ostali materialni stroški	615.919—
Skupaj materialni stroški	1.621.441—
10. prevozni stroški	62.770—
11. zavarovalne premije	877.924—
12. stroški plačilnega prometa	127.917—

Primer zglednega upravljanja podjetja

„Kolektiv dela složno in se ne brani nobenega dela“

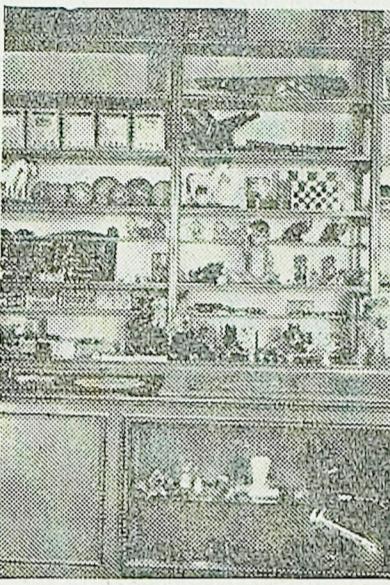
Trgovsko podjetje »Mavrica«, ki je bilo ustanovljeno v začetku leta 1954 po reorganizaciji trgovske mreže vsega kraja, je klub črnoglednosti raznih gospodarskih predstavnikov in slabim napovedim za nadaljnji razvoj doseglo zavidanja in posnemanja vredne uspehe, predvsem letos, v pogojih nove gospodarske politike.

Dedičina bivšega podjetja »Progres« je bila slaba, zato je bilo treba marsikaj začeti od začetka. Pri tem je imelo novo vodstvo mnogo prizadevnosti, iznajdljivosti in srečno roko. Uprava »Mavrice« je prevzela 5 poslovalnic, ki so dosegle 1953 s 14,56% stroški 28 milijonov dinarjev letnega prometa. Nove razmere v vodstvu so se nagnalo odražale na vseh področjih, najjasneje pa v naglem dvigu prometa. Z enako delovno silo in s 4% nižjimi stroški je delovni kolektiv »Mavrice« dosegel februarja nad 3, marca nad 4, decembra pa že 8 milijonov din prometa (januarja še pod staro upravo 1,900 tisoč — dokaz, da v preteklosti nekaj ni bilo v redu).

Zaradi životarjenja starega podjetja je bilo malo zagovornikov ustanovitve »Mavrice«. Uprava je iskala stike s piranskim občino, da bi skupno z njimi ustanovili podjetje, ki bi zalagalo trg z železnično, električnim in gradbenim materialom in drogerijskimi artikli. Sporazuma ni bilo, ker ni bilo soglasnosti glede sedeža uprave. Vsemu navkljub je »Mavrica« začela z delom. Novi zvišani plan za leto 1954 v višini 44 milijonov je

presegla za 12 milijonov kljub temu, da se ji trgovina z železnično (KZ Izola) ni priključila, čeprav so se bili tako dogovorili. Plan za 1955. leto v višini 60 milijonov so presegli že za 32 milijonov — vse to z enakim številom uslužencev (10 v poslovalnicah, 3 na upravi, pet poslovalnic!).

Glede na položaj v drugih trgovskih podjetjih preseneča prav po-

Notranjost trgovine z igračami in šolskimi potrebščinami »Mavrica« v Izoli

sebno letošnji uspeh: letni plan 92 milijonov so dosegli v prvi polovici leta 58%, zaključili pa ga bodo na sedanji promet okoli 130%.

Novo podjetje se je pred leti najprej rešilo težkega bremena starih zalog nekurantnega blaga, ki ga je razprodalo v krajih, kjer je bilo zanj povpraševanje, in si tako omogočilo razširitev assortimenta. Pri nabavah so temeljito proučili zahteve in kupno moč trga, ves nekvalificirani kader takoj zamenjali s kvalificiranim in preuredili poslovalnice, da so z boljšo postrežbo, večjo izbiro in s konurenčnimi cenami lahko zadovoljile vedno zahtevnejše kupce. S tem so temeljito odpravili pomajkljivosti starega podjetja, ki ni znalo izkoristiti trga, ki ga nudita industrija in obrt, ter je imelo precej neizkorisne delovne sile.

Največji delež pri doseženih uspehih »Mavrice« ima nedvomno prodajalna pohištva, ki jo obiskujejo kupci od Škofije do Umaga. Podjetje si je z zadostno izbiro kvalitetnih mizarskih in tapetinskih izdelkov znalo utreti pot na

trg in doseči tudi zunanje kupce, ki jim je v 12 km pasu brezplačno dostavljajo kupljene predmete.

Kolektiv dela složno in se ne brani nobenega dela, bodisi v poslovalnicah bodisi pri razkladanju blaga. Omembe vredno je, da so tudi na upravi vse delo zmogli le trije usluženci, (administratorka je napravila razen običajnih administrativnih in komercialnih del v šestih mesecih preko 1700 računov in okrog 1000 kalkulacij!). Šele z novo razširitevijo podjetja bodo uveli 4 nova delovna mesta. Sredi septembra nameravajo odpreti v moderno preurejenih prostorih novo trgovino, ki bo z oddelki: železnična, tehnična železnična, gospodinjski predmeti, elektromaterial in kolesa (z deli) še povečala širok krog kupcev daleč izven občine, saj že sedaj niso redki odjemalci iz Pulja, Buij, ali še daljnjeg krajev.

Na vseh sejah DS in UO so se člani kolektiva zanimali za uspeh in iskali možnosti za njegovo potovanje. Ko danes že zadovoljujejo drobnega potrošnika, so povečali promet za potrebe obrtništva in industrije. S tem so tudi obogatili asortiment. Pri vsem delu so upoštevali tudi novo investicijsko politiko, zato z nabavami in zalogami niso prišli nikoli v težave. Vse kaže, da ima »Mavrica« zdrave korenine, kajti tudi potrošniki so bili doslej v veliki meri zadovoljni z njenim poslovanjem.

— ik

DOBILI BODO DENARNA SREDSTVA

Občinski ljudski odbor v Divači bo te dni razdelil 280.000 dinarjev iz proračunskega sredstev množičnim in političnim organizacijam za njihove potrebe. S to denarno pomočjo bo občinski komite ljudske mladine priredil dvodnevno taborjenje za svoje člane, občinski odbor Rdečega križa bo nadaljeval male asancije, TVD Partizan bo uredil igrišče, druge organizacije pa priredile predavanja in tečaje v prihodnjih mesecih.

OBVESTILO

Občinski ljudski odbor v Kopru obvešča vse svoje odbornike, da je seja, ki je bila napovedana in sklicana za soboto, 8. t. m., preložena iz nepredvidenih razlogov na petek, 14. t. m. ob istem času in v istem prostoru. S tem je preklicano sklicanje, ki je objavljeno v današnji številki »Uradnega vestnika občine Koper«.

Iz tajništva Občinskega ljudskega odbora Koper

13. najemnine	94.371—
14. tuja popravila	104.840—
15. stroški reprezentance	144.493—
16. stroški reklame	397.285—
17. potni stroški in dnevnice	1.420.637—
18. poštni stroški	542.093—
19. takse	860.050—
20. stroški za izvedence in sodne zadeve	116.375—
21. provizije zastopnikom	395.107—
22. razne tuje storitve	21.927—
23. ostali stroški uprave	28.360—
Skupaj tuje storitve	5.194.149—
24. amortizacija za nadomestitev	1.188.932—
25. amortizacija za vzdrževanje	1.427.940—
Skupaj amortizacija	2.616.872—
26. obresti od osnovnih sredstev	381.540—
27. zemljarin	4.950—
28. prispevki za kadre	678.203—
29. obresti od obratnih sredstev	10.239.992—
30. rezervni sklad	3.760.000—
31. investicijski sklad	5.651.692—
32. članarne zbornicam	678.203—
Skupaj dajatve skupnosti	

Kultura v Portorožu

ZA OKREPITEV LJUDSKO-PROSVETNEGA DELA

Iz znanja črpano svojo moč

Člani SZDL v prvih vrstah borbe za izobraževanje — Na vasi počasnejši razvoj — Premalo društev — Knjižnice napredujejo — Pomanjkanje pevovodij — Ukrepi za večjo množičnost

OO SZDL v Kopru je smatral dejavnost ljudske prosvete v našem okraju za tako važno, da je posvetil temu vprašanju, predvsem pa ugotoviti vse možnosti za čim bolj učinkovito poživitev dela ljudske prosvete v bližnji jesensko-zimski sezoni, večji del svoje plesne seje minulo soboto.

Referat predsednika Okrajnega sveta »Svoboda« in kulturno-prosvetnih društev je osvetlil napredok ljudske prosvete v večjih centrih našega okraja, ki so posebno zadnja leta postala važna središča ljudskega izobraževanja, prikazal pa je prav tako tudi dokaj počasnejši razvoj na našem podeželju, ki pa je vendarle, vzeto v celoti, zabeležil odločen napredok v smeri socialističnega izobraževanja ljudstva na vasi.

Med poglavitnimi vzroki za prepočasen razvoj ljudske prosvete sta

SZDL poskrbi, da se ustvarijo pogoj za to in da se ustrezno društvo ustanovi — ob polni aktivnosti najzadnjeg dela članov te naše vseljudske politične organizacije.

Od 57 registriranih prosvetnih društev v našem okraju jih je aktivenih le 35. Od teh jih odpade okrog 25 na podeželje. V zadnjih dveh letih se je osnovalo 5 novih društev. To so vse prenike številke! Zlasti naše podeželje, ki je obremenjeno z žalostno dediščino fašizma, ima vse preredko razpreddeno mrežo ljudsko-prosvetnih žarišč, ki naj bi nadomestila občoželjo in potrebo po izobrazbi. To občožje po izobraževanju izrazito kaže statistični pregled o obisku naših ljudskih knjižnic, ki bi jih morali občinski ljudski odbori, podjetja in zadruge bolj podpirati, krajevni činitelji pa v samih knjižnicah uvesti več reda in sistemati-

ni, tedaj je treba samo podpreti akcijo za ustanovitev skupne pevovodske šole okrajev Koper in Gorica, razen tega pa na učiteljsku dati bodočim učiteljem vse možnosti, da se izobrazijo tudi za dobre pevovodje.

Tudi vprašanje naših redko pošejanih kulturnih in zadružnih domov bodo morali krajevni društveni, oblastveni in politični činitelji bolj korenito reševati. Kjer takšnih domov še ni, je treba za kulturno-prosvetno dejavnostomo gočiti zaslilne prostore, vso odsodbo pa zasluijo tiste zadruge, ki imajo zadružne domove, pa prostore, namenjene in primerne za delo naših prosvetnih društev, uporabljajo za skladnička in podobno!

Po razpravi o teh in še mnogih drugih vprašanjih naše ljudske prosvete je OO SZDL sprejel ustrezone sklepne za poglobitev ljudsko-prosvetnega izobraževanja v našem okraju, za poživitev delovanja ljudskih univerz, za zaostreno odgovornost krajevnih in občinskih političnih forumov glede vsebine in širine, t. j. čim večje množičnosti smotrnega kulturno-prosvetnega delovanja iz meseca v mesec po številnem članstvu in po večjem številu samih postojank okrepiljene organizacije »Svoboda« in kulturno-prosvetnih društev.

Ob razstavi grafičnih in kiparskih del Jakopičevega paviljona v Portorožu

MED SKRAJNIMA TOČKAMA realistične in abstraktne vizije

Kakor smo poročali že v prejšnji številki, je Jakopičev paviljon iz Ljubljane priredil v Portorožu razstavo 60 del 14 slovenskih grafikov in kiparjev. Pobudo za to razstavo je dal dotok naše in tuje umetniške sredine v Portorož in bližnji Piran v poletnih mesecih in verjetno tudi samo okolje našega koščka obale in Istre, kjer umetniki vseh vrst vedno bolj pogosto iščejo motivov, snovi in inspiracije.

Razstavljeni dela so stvaritev najvidnejših slovenskih sodobnih grafikov in kiparjev, ki so za svojo umetnost želi priznanja doma in v tujini. Njihova umetniška stremljenja imajo različna imena v bogatem razponu med skrajnima točkama realističnih in abstraktnih vizij. Za lajčnega gledalca, ki ne pozna vseh številnih »izmrov«, skaterimi imenujejo umetniki svoja stremljenja, pa je njihovo včasih pretirano podrejanje realne zunanje oblike želje po lastni, svojstveni izpovedi dokaj tuje in nerazumljivo. O tem nam pričajo tudi vtiši obiskovalcev, ki so jih zapisali po ogledu razstave. Naš delovni človek, ki se vedno in povsod bori za resnico in pravico, jo hoče pač najti tudi v umetnosti. To hotenje tudi veje iz omenjenih vtišov, zapisanih v priložnostni spominski knjigi.

Prav gotovo pa nam nudi portoroška razstava razgibano sliko na-

še likovne umetnosti zadnjih desetletij, ko so se mešala nekončna iskanja in eksperimenti, da bi se s sebi lastnim načinom približali splošnemu razvoju in mudri ustrezno umetniško podobo. Ne moremo zanikati najrazličnejših vplivov na naše umetnike, obenem pa jim moramo priznati, da so njihova prizadevanja dosegla priznanje svetovnih likovnih središč, kar je danes tudi merilo za nekatere domače ocenjevalce umetnosti. Zato bomo našim bralcem posredovali v glavnem definicije in ocene, ki jih je ob otvoritvi povedal predsednik upravnega odbora Jakopičevega paviljona Zoran Keržišek:

Stojan Batič je mlad slovenski kipar, ki mu nudijo ustrezajočo obliko mala plastika, kjer svoj umetniški temperament podreja kreatiji in se sistematično ukvarja s kiparskim prostorom. **Avgust Černigov** nas tudi tokrat vodi v svoj osebni likovni vrt, kamor presaja vse, kar sreča na svoji umetniški poti. Za **Rika Debenjaka** pravijo, da si je že izkristaliziral svoj svet simbolov in formalnih doganj, ki so v ozkem kontaktu z domačo kraško zemljo. Iz del **Božidarja Jake** veje njegov ustaljeni lirični realizem. **Zdenko Kalin** pa se odlikuje s svojo poenostavljenim prefinjenim obrisno modelacijo. **Boris Kobe** velja še vedno za sproščenega likovnega eksperimentatorja z intelektualno poanto in arhitektonsko gotovostjo. **Tone Kralj** stoji pred nas kot vedno s svojevrstno oblikovanim folklornim svetom našega polpreteklega življenja. Z rdečo nitjo svojega umetniškega pripovedovanja nas seznanja **Mihal Maleš** in nas skuša držati na meji sanjskega sveta. **Karel Putrih** se v zadnjem času posveča plastični funkcionalnosti modelovih oblik, kar kažejo tudi razstavljeni dela. **Jakob Savinšek** kot vedno vskljuje notranje vsebinsko dinamiko z zunanjim podobo predmeta. Z domačnostjo svojega ozkega družinskega kroga nas seznanja **Maksim Sedej**, medtem ko se je **Lojze Spalac** kot vedno ves posvetil morju in kraškim motivom. Pri tem izpričuje svoje izvirno dojemanje in subjektivno preoblikovanje realnega sveta. Za **Draga Tršarja** pravijo, da je izrazit mediteranski tip,

NOVITETE NA KNJIŽNI POLICI

OBZORNIK ŠTEV. 8

IZ VSEBINE: Ilka Vašetova: Vizitacija, Dušan Mevlja: Leseni konj na vrtljaku, Tibor Mende: Nemirna Indonezija, Frank Wewdeking: Bella, Miran Ogrin: Enosis, enosis, Drago Potočnik: Reforma koledarja pred Združenimi narodi; Risorgimento, Kušvant Sing: Višnovo znamenje, S. K.: Svet žuželk, H. H. Jacob: Koruza veliki popotnik, Nikolaj Moskvin: Zeleni zapisnik, J. Sašelj: Ikarov kip v Emoni; Iz Marcialovih epigramov, Dr. A. Sovre: Antične zgodbice; Razgovori z Nehrujem, Zoran Hudales: Stara Marijeta se vsem zahvaljuje, Jože Sircelj: Semjan dan v starem Baru, Dr. S. Mikuž: »Kogar bogovi ljubijo...«, Zarko Petan: Cannes pod drobnogledom, Saki: Odprto okno, D. Savnik: Shqiperia, dežela orlov; Kakšne stroje je poznal stari svet, S. P.: Nedeljski govorniki v Hyde Parku, George Mikes: Angleži in vreme; »Gospod« ali »stovariš«? To pot tudi nekaj za moške. Tudi ta številka Obzornika je bogato ilustrirana.

NOVA OBZORJA št. 8—9

Iz vsebine:

Anton Ingolič: »Peter je še vedno med nami...«, France Onič: Šolsko dvorišče, Ne, nočem...; Lojze Kante: Oktober, Tit Vidmar: Sedem debelih laži o Filipu, Marinka Žnidaršič: Jesenska ljubezen, Herbert Grün: Iz ječe pod jarem (konec), Miha Klinar: Pesmi, Franc Zadravec: Značilnosti Kranjčevega sloga in jezika in slovenščina, V. Z.: Izbor iz vzhodne literike, Branko Rudolf: O minljivosti, Vaza; Andrej Loos: Katastrofa Adrijana Jakoša, Vera Albreht: Jesenska pesem, Vane Brez: Cas, Kamo no Comet — Jože Fistrovič: Porobil iz moje koče, Heinrich Heine — Alojz Gradnik: Ladja s sužnji, B. Borko: Praski kongres književnikov o problemih literatur in življenja, Jože Pogačnik: Poglavlje o mladoslovenski književnosti, Branko Rudolf: Mariborska koncertna kronika 1955/56.

OCENE IN POREČILA — Branko Rudolf: Ob slovenskem prevodu Leninovega Materializma in empiriokriticizma, Honoré de Balzac — Kmetje; Dušan Željeznič, bo v kratkem odpotovala v Hong Kong, kjer bo v režiji Françoza Réne Clémenta snemala film »Jez na Pacifik«. Filmski časopisi vedo še povedati, da bo v začetku prihodnjega leta nastopila Silvana v filmu skupno z Lollobrigido in De Sico v italijanskem filmu po Zavattinijevem scenariju.

nov: Omar Hajam — Rubajati, B. R.: Konstantin Fedin — Mesta in leta.

ZAPISKI — Dr. Stane Mikuš: Slikar Janez Vidic, Andrej Uječić: Misli o indijski umetnosti ob razstavi Ritendre Mozumdarja, B. R.: O ritmu slovenskih dialektov, že »značo«.

SODOBNA POTA št. 6—7

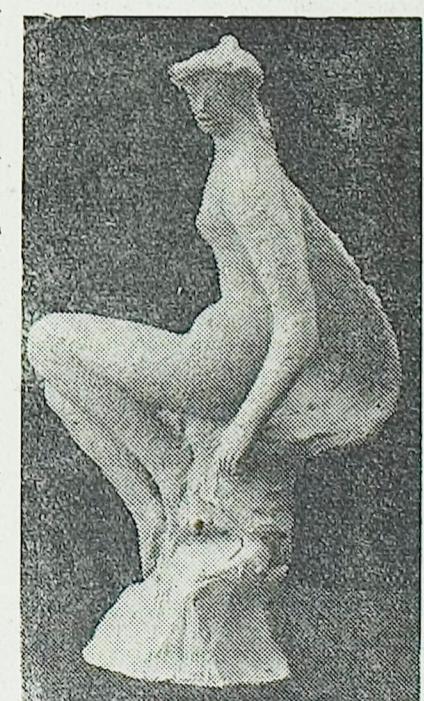
Iz vsebine:

Ivan Regent: Ob 60. obljetnici ustanovnega kongresa Jugoslovanske socialne demokratične stranke v Avstriji, Roman Albrecht: Pred društvenimi občinskimi zbori, Saš Cvable: Človek v proizvodnji, Vjekoslav Kaleb (J. L.): Podlugo rojstvo kamniške Solidarnosti; Zlet Svobod v Zireh, Jože Nedog: Clani delavskih svetov se izobražujejo, Tinka Blahar: Mislimo še na druge načine izobraževanja, Pablo Neruda (L. Krakar): Materam padlih borcev, Lojze Filipič: Cankar v Parizu, Vasja Prešern: Cankarjev »Kralj na Betajnovi« v okviru zagorskih festivalskih svečanosti, Božidar Horvat: Odrska stropna dvigala in vodila, Bogdan Capuder: Beleške o švicarski delavski partiji, R. A.: Ljudska prosveta na Koroškem, Adolf Groehming: Nekaj napotkov za pevovodske tečaje, Rafael Ajlec: Deveti letnik revije »Naši zbori«, V. M.: Prosvetni servis, Ve. Ta.: Za knjižno polico, Herbert Grün: Ivan Potrč — Zlocin, Fran Žižek: Carlo Goldoni in njegovo delo; Utrinki iz društva, Repertoarni svetovalec.

RODNA GRUDA št. 7

Iz vsebine:

Milan Horvat: Stari kraj (pesem), Vane Sitar: Dragi rojaki!, Miro Štuhelj: Kulturna rast Prekmurja; Vora bije (narodna pesem), Edi Perhovec: Naše gospodarstvo v Prekmurju; Od kod so se Prekmurci največ izseljevali in kje žive, Milan Horvat: Bila je pomlad, Pomladni večer, (pesmi), Vilko Bežan: Podružnica Slovenske izseljenske matice v Murski Soboti, Josip Britz: 40 let lista »Prosveta«, Branko Semeni: Na paši (pesem), Ing. Klement Cigit: Lepo je doma. Tam zgoraj na brejgi (narodna pesem), Ina Slokan: Ameriški rojaki na obisku v domovini; Po domači deželi, S. Ž.: Pisatelj Miško Kranjec, Miško Kranjec: O mame, ki je postal čedalje manjša; Domovina na tujih tleh, Pero izseljencev, Dom in družina: Nekaj prekmurskih kuhrskega dobrota, Ivan Horvat: Cuprniče in doživljaji mojega dekleta, Dr. Ivan Tavčar: Cvetje v jeseni (nadaljevanje).

Stojan Batič: Akt

ki se posveča čistemu kiparskemu prijemu. In kot zadnjega po abecednem redu naj omenimo še Marijan Tršarja, ki je nežno vnet za človeške usode in karakterističen v pokrajinh.

Prirediteljem portoroške razstave je treba še dati priznanje za izdajo nevsljivega, okusnega vodiča, v katerem so življjenjepisni podatki avtorjev in predgovor o pomenu razstave in umetniški opredeljenosti razstavljalcev.

Z. L.

Problemi našega podeželja

VSAKO ZAVLAČEVANJE JE ZASTOJ V RAZVOJU

Pred letom dni so v zvezi z gradnjo sodobne avtomobilske ceste med Crnim kalom in Senožečami zasuli v Gabrčah napajališče za živilo. Investitor gradnje je ponudil vaščanom kot odškodnino denarnina sredstva, da bi si na drugem mestu zgradili novo napajališče s kapaciteto 180 kubičnih metrov vode, te je prav takšno, kot je bilo prejšnje. Vendar pa so vaščani pristi do spoznanja, da prihodnji razvoj živinoreje v teh krajih zahteva gradnjo napajališča s kapaciteto 500 kubičnih metrov vode. Dvački občinski ljudski odbor je z veseljem sprejel pobudo vaščanov za gradnjo vaškega napajališča v povečanem obsegu in je v ta namen že odločil gmotno sredstvo. V prepričanju, da se bo njihova želja izpolnila, so vaščani s prostovoljnimi delom že izkopali nad 600 kubičnih metrov zemlje za novi rezervoar, iz katerega bo speljana voda po 140 metrov dolgem cevovodu do napajalnega korita. Pri tem so opravili nad 2600 prostovoljnih ur, čeprav je sodelovalo le 12 gospodarstev, se pravi, vsi vaščani. Pred

dnevi pa je prišlo do zastaja dela kljub najboljši želji vaščanov in občine, da bi bilo napajališče prejko mogoče zgrajeno. Komisija za revizijo glavnih projektov je namreč predlog gradnje zavrnila z utemeljitvijo, da obstoječa naravna lovilna ploskev z ozirom na letno povprečje padavin v teh krajih ne zadostuje za napolnitve rezervoarja v predvideni kapaciteti. Domični pa sodijo, da je dovolj padavin, in bi te napolnile rezervoar.

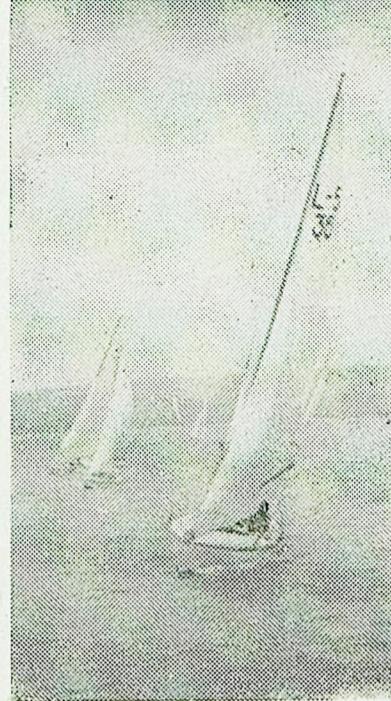
Ta spor med strokovno komisijo in med mišljencem vaščanov je zavrl delo. Povzročil je med Gabrčani nezadovoljstvo in ustvaril možnost, da njihova živila, cenijo jo nad 40 glav, ostane brez vode. S tem v zvezi nastaja še vprašanje ureditve preskrbe prebivalstva z zdravo pitno vodo. Z gradnjo rezervoarja po sistemu dveh ali treh pokritih komor z ustreznimi čistilnimi napravami (filtr, umetna betonska lovilna ploskev in podobno), bi tudi ta predel našega okraja imel možnost preskrbe z zadostno količino pitne vode.

Gasilci v Izoli so pripravljeni na svoj praznik

Vedno pripravljeni . . .

V nedeljo, 9. septembra, bodo v Izoli proslavili občinski praznik prostovoljnih gasilcev. Ob tej priložnosti bodo pregledali svoje do sedanje in izmenjali predloge za izpopolnitve in izboljšanje njihovega nadaljnega dela. Priredili bodo

B. D.

Prelepo vreme — toplo sonce in rahla sapica — omogoča mladim koprskim jadralcem še vedno obilo užitka v vožnji po rahlo nakonadri morski gladini v zalivu

ZAHVALA ZA POMOČ V NESREČI

Te dni se je kolektiv tovarne »Mehanotehna« v Izoli pismeno zahvalil gasilskemu društvu tovarne »Ex Ampelea« za požrtvovalno pomoč pri gašenju požara, ki je bil v zadnjih dneh prejšnjega meseca. Kakor smo že poročali, se je v »Mehanotehni« 27. avgusta zjutraj vnele jeklenka s plinom. Prizadetnosti gasilcev gre zahvala, da so s hitrim nastopom in požrtvovalnim delom obvarovali podjetje večje gmotne škode. D. B.

NISO NASEDLI GOVORICAM

Pred časom so nekateri neodgovorni elementi zlonamerne širili v nekaterih vaseh divaške občine govorce, da so se tisti, ki so že plačali takšno na vprežna vozila in na vprežno živilo, prenagili, češ, da o nim, ki ega niso še storili, ne bo treba plačati. Vendar pa prebivalci v Podgradu — Potok niso nasedli. Skoraj vsi so svoje obveznosti izpolnili — slabši so v tem primeru Kozjanci; še enajst jih ni plačalo takšno — kar kaže njihovo »visoko državljamško zavest«; ni jih strah pred tem, da bi zaradi neplačane predpisane takse moralisca neplačane plačati znatno večji znesek, ki bi razen osnove, vključeval še 50 odstotni povisik in devet odstotne zamudne obresti.

Pisma uredništvu

Tovariš urednik!

Pred časom sem bil v Beogradu. Tриje tamkajšnji poklicni tovariši so me blagrovati zavojlo moje presebitve v Koper, češ da bom sedaj lahko prišel poceni do rib in do dobrega istrškega vina, jaz pa sem jih odvrnil, da imajo tudi oni sredi Beograda vsak dan na razpolago lepo izbiro morskih rib, pa tudi pristno istrško črno. Ker tega niso verjeli, sem jih povabil v dalmatinsko klet nasproti Jugoslovanskega dramatskega gledališča. Za večerje štirih oseb s pijačo vred sem plačal nekaj malega več kot 1000 dinarjev!

Tedni pa sem imel tri goste, ki sem jih povabil v gostilno »Ribča« v Portorožu. Prav tako kakor v Beogradu sem naročil dve oradi, solato in nekaj pijač. Račun je znašal 2.300 dinarjev! Samo tisti dve oradi sta veljali 1.620 dinarjev. Se pravi: morske ribe sredi Beograda in v prvorazrednem lokaluh 100% ceneje kakor v drugorazredni gostilni našega obmorskega kraja!

Kaj mislite, tovariš urednik, je tako zasojena morska riba na naših obali res najboljša turistična propaganda? Kakor sem si jaz za vselej v dobrem smislu zapomnil beograjsko ribiško restavracijo, tako si bo v slabem smislu zapomnil to našo obmorsko gostilno vsak tuječ in domačin, ki ne bo in ne bo mogel razumeti takso visokih cen za domačo morsko ribo.

St. S.

PRIPOMBA:

V našem uredništvu se je nabralo še nekaj podobnih pritožb. Nekdaj nam je prinesel v dokaz račun iste gostilne, ki znaša za dobro malico dveh oseb 970 dinarjev (malice pršuta, 72 dkg orade, 2 solati in 4 kruhke, torej brez pijač). Druga pritožba, ki je prijavljena uredništvu, je paše bolj izjemna: gost, ki je na osnovi izstavljenega računa pred petimi tedni plačal mastno celo za družbo inozemskih gostov, je po tolikem času dobil opomin, naj za že itak drage rake plača še 1.400 dinarjev, češ da je bila tedaj v računu storjena napaka! Menda je matično podjetje zaračuvalo tiste rake naknadno tej gostilni, ki je dependenca matičnega podjetja, za 1.400 dinarjev dražje, itd. Naše mnenje v zvezi z Vašim vprašanjem: res je v smislu uspešnejšega razvoja našega gostinstva škodljivo, če pri nas ob morju tako drago prodajamo domačim in tujim gostom rabbjej. Po ribi se dobro piše. Ce bi bile ribe v naših gostinskih obračnih znosnje cenejše, bi naši gostinci dokaj več iztržili in zaslужili na pijači. Po drugi strani pa v tem konkretnem primeru svetujemo podjetju Palace hotelu v Portorožu, čigar dependenca je gostilna Ribča, naj v svoji prvorazredni restavraciji z višoko režijo še naprej prodaja ribe po nekoliko višjih cenah, v tem ko naj cene več ko preprosti ribiški gostilni prilagodi drugorazredni opremi in dokajšnji oddaljenosti te gostilne. Samo tako si lahko gostilna Ribča močno poveča promet, samo tako se lahko odstrani nevarnost, da ta gostilna nekoč ostane brez gostov.

Uredništvo

KJE JE GRADBENI MATERIAL ZA ZADRUZNI DOM V MATERIIJ?

Ze pred leti so začeli člani SZDL v Materiji z gradnjo svojega zadružnega doma. Preskrbeli so precej materiala, apna, peska, gradbenega lesa itd. S prostovoljnim delom so sko-

raj omedela, ko se je peljala mimo. Menila je, da se lahko reši samo s cigaretami, ki jih je zagnala med skoraj gole »zamorce« in jo urno pobrisala. Pa šalo na stran: čeprav radi pokažemo lepote naše dežele, vsega pa res ni treba kazati!

Povabil so me tudi v Jelšane pri Ilirske Bistrici, kjer naj bi pogledal, kako so razdelili pomoč Rdčega križa. Pišejo mi, da ni vse prav, pa nisem imel časa, da se oglastim. Morda prihodnjič. S tem dajem prizadetnost možnost, da popravijo, če je res kaj narobe.

Preveril sem tudi zadevo s »prizadetom« v Sv. Antonu iz zadnje številke lista. Bo držalo, da bi lahko od tam telefonirala, vendar pa sploh ni povestala, za kaj gre. Zato je tudi dobila odgovor, da je telefon v Pobegih, ko pa tjakaj raje tudi svoj »paradaajz« vozi, ker misli, da bo več dobila ranj. Razen tega pa ni prav nič lepo, da je v pismu tako grdo ozverjal upravnika zadruge in mu očitala, da kaj takega sploh ne bi smel napraviti — kot predsednik krajevne SZDL pa še celo ne — ko pa sama ni niti članica zadruge niti organizacije SZDL. Morda pa prav oddeve veja ta nerodni veter?

Tako sem pometel pred tujimi pravovi, zdaj moram pa še pred svojim. Nabralo se je namreč res že precej takih stvari, ki sodijo na smetišče, predstavniki mestne snage pa se niso oglašili že več kot mesec dni. Ne vem, kaj se jim je tako zamerilo. Da bi jim bilo do rok tudi ne drži, najbrž so enostavno pozabili ali pa je tudi tam vrhovni na dopustu. Naj bo kakorkoli, s tem jih prijateljsko pozivam, naj se oglastijo in odnesijo tisto zabolj v veži, dokler ni prirasel.

Pa lep pozdrav!

Vaš Vane.

pali temelje in navozili dobršen del kamenja. Toda zanimanje za zadružni dom je precej popustilo, ko se je z motorjem smrtno posrečil človek, ki je vodil vse to delo. In ko so se začeli še spori okrog lastništva zemljišča, kjer naj bi stala zadružna, je vse delo občasno pri komaj meter visokih zidovih. Ves pripravljeni material pa je ostal na gradbišču, vendar je časoma izginil neznan kam in najdeč danes tam le še kup kamenja, o opeki in lesu pa ni ne duha na sluhu. Zdaj pa je uprava kmetijske zadruge prodala nekemu kmetu še to kamenje. Člani SZDL se upravičeno sprašujejo, če je imela to uprava razpolaganje z njihovim prostovoljnim delom in želijo pojasnila. Do tega imajo vsekakor pravico.

G. B.

KAJ PA ŠOLA V BREZOVICI?

Letos so v Brezovici slavili stoletnico obstoja svoje šole, ki je ena najstarejših v teh krajih. Zato je vaščane tem bolj prizadelo, ko so po reorganizaciji šolstva njihovo šolo ukinili. V sami Brezovici imajo 40 šoloobveznih otrok, obiskovali pa so to šole tudi otroci iz sosednje vasi Gradišice. Prebivalci oba vasi, zlasti pa starši šoloobveznih otrok, so vprašali za pojasnilo občinski svet za šolstvo v Hrpeljah, vendar niso dobili nobenega odgovora.

Starše seveda zelo skrbi, kako bo v zimskem času, ko bodo morali otroci po slabem in mrzlem vremenu obiskovati eno uro oddaljeno šolo v Materiji. Razen šole pa imajo v vasi tudi dva učitelja, ki bosta morala poučevati druge. Ljudje se sklicujejo na to, da bi šolo v Brezovici lahko obiskovali tudi otroci iz Artviž, ki je v hrgeljski občini, saj bi jim bila bližja kot pa šola v Misličah. Ker je šolsko leto že tu, je treba z resitvijo pohititi.

—ca

RAZPORED FLUOROGRAFIJANJA NA POSTOJNSKEM, NA PIVKI IN V BRKINIH

Fluorografiranje v našem okraju se nadaljuje; akcija se bo predvidoma končala 20. tega meseca.

V soboto 8. septembra se bo ekipa ustavila v Hrastju. Tam bodo fluorografirali od 8—10; v Kalu od 10,30 do 12,30 in od 15—16,30; v Radohovi vasi od 17—18; v Narinu od 8—10,30; v Veliki Pristavi od 11—12; v vasi Zagaru bo fluorografiranje za vasi Zagor, Suhorje, Buje, Gornje Ležeče od 15—17.

V nedeljo 9. septembra v vasi Radohova vas od 7—9; v Baču od 10—12 in od 15—17; v Zagaru za vasi Zagor, Suhorje, Buje, Gornje Ležeče od 8—9; v Ostrožnem Brdu od 9,30—10,30; v Ribnici od 11—11,30; v Bitnjah (pri Repincu) za vasi Bitnje, Janežev Brdo, Prelože, Celje, Dol. Bitnja in del Prema od 15—17. V torek 11. septembra bo v Knežaku od 8—12 in od 15—17; v Bitnjah (pri Repincu) za vasi Bitnje, Janežev Brdo, Prelože, Celje, Dol. Bitnje in del Prema od 15—17,30.

V soboto 12. septembra v Knežaku od 8—10; v Šembijah za vasi Šembije in Podlabor od 11—13,30 in od 15—17; v Premu za vasi Prem in Smrje od 8—10,20; v Podstenju od 10,30—11,15; v Merečah za vasi Mereč in Podstenjšek od 11,30 do 12,30; v Topolcu od 15—17,30.

V četrtek 13. septembra v Ilirske Bistrici od 8—12 in od 15—17; v Tominju od 8—9,15; v Zeljah za vasi Zelje in Posrtvica od 9,45 do 10,45 in v Sabonjah (pri Predorom) od 11,15—12,45.

NESREČA PRI KOPANJU

V nedeljo je Karel Bukovec iz Žumberka tako nesrečno skočil v portoroškem kopališču v vodo, da si je zlomil hrbtnico.

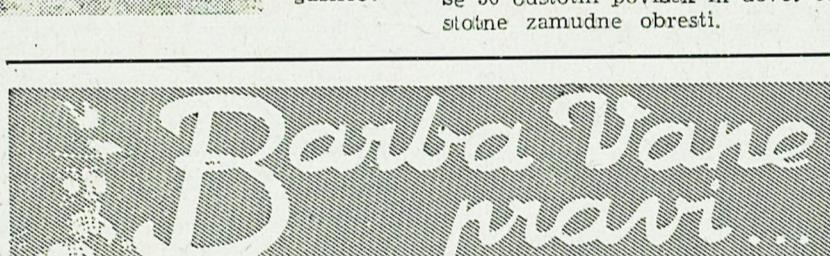
Pri delu v kamnolому v Piranu pa je padel na nogo Anteju Liscu kamen in mu prizadel hujšo telesno poškodbo.

D. B.

TOPLI VRELEC PRI TOLMINU

V znanih Tolminskih koritih nedačeč od Tolmina so odkrili topli vrelec, ki daje približno pet litrov vode na sekundo. Vrelec so že deloma raziskali in zaenkrat ugötovili, da ima njegova voda pri izlivu v Tolminko 34 stopinj Celzija, sodojo pa, da ima pri izviru, do katerega še niso prišli, okrog 40 stopinj Celzija. Turistično olepševalno društvo v Tolminu si prizadeva, da bi speljalo do izvira primerno pot, ker računa, da bo vrelec privabil marsikaterga izletnika-ljubitelja prirodnih lepot Tolminške. Nadejajo se tudi, da bodo lahko toplo vodo uporabili za zdravstvene namene, kar bo še ugotovila podrobna analiza strokovnjakov.

S. J.

Nekemu mojemu bračcu iz Pirana je bil moj zapisek v »Triglavski« muziki v Kopru zelo všeč. Tako všeč, da mi je o tem napisal dolgo pismo. Res prav škoda, da ga je »pozabil« podpisati, ker bi drugače pismo objavil od začetka do konca, tako je zanimivo. Pa ne morem, čeprav mi zatrjuje, da je vse, kar piše, gola in čista resnica. Imam pač svoje norme in načela, ki jih nad vse upoštevam. Med njimi je na prvem mestu zapoved: »Ne naselaj po nepotrebnejem!«

Vendar moramo povedati, v tolažbo pisecu in drugim, da je bilo v pismu marsikarjev povedano po pravici. Tako sem se osebno prepričal, da godba v Metropolu »Triglavsko« še poseka. Hkrati pa doprinaja velik delež h glasbeni vzgoji piranskega prebivalstva, saj so v Piranu že redki, ki ne bi znali na pamet vsega njenega »borba Vane pravi...«

K turizmu nekako sodijo tudi ceste. Saj si brez njih res ne moremo zamišljati tujškega prometa. Pa nito, kar bi vam rad povedal. Gre le za pomanjkljivo običejne delave na gradnji naše magistrale. Vročina je, to rad priznam, vendar se mi zdi, da je mogoče zdržati tudi z nekaj več oblike na sebi kot s kosom spodnjih hlač. Saj nismo v Sahari. Meni je sicer vseeno, pripovedovali pa so mi, da je zadnjič neka gospa (če se ne motim celo inozemka) sko-

BODOČI SLOVENSKI POMORŠČAKI SO URESNIČILI SVOJO ŽELJO

Z belimi jadri po sinjem morju

NAMESTO UVODA — ZASTARELA Poročila

Piran, 1. avgusta 1956.

Danes je v dopoldanskih urah pristala v Piranu motorna jadrnica JVM »Lavsa«. To je šolska ladja, ki jo je komanda JVM dala na razpolago Pomorski srednji šoli za enomesecno šolsko vožnjo po Jadranu.

M/j »Lavsa« med vožnjo na odprtem morju

dranu. Tako je slovenski pomorski šoli uspelo s pomočjo Sveta za pomorstvo in ribištvo pri OLO Koper in Tajništvu za prosveto in kulturo LRS, ki je iz svojega skladu za strokovno šolstvo dodelil PSS potrebna sredstva, priti do primernih in prepotrebnih šolskih ladje za praktični pouk, brez katerega šola ne more izpolniti svojih učnih načrtov pri vzgoji mladega slovenskega pomorskega kadra za trgovinsko mornarico.

Piran, 2. avgusta 1956. Danes ob 11 je izplula iz piranske luke M/j »Lavsa« na enomesecno šolsko vožnjo po Jadranu. Na ladji je vkrcajih 36 dijakov PSS s svojimi profesorji, predavatelji strokovnih predmetov. Po pogodbi z JVM se stavljajo gojenici šole posadko ladje, ki je podvržena vsem predpisom službe v JVM.

Piran, 27. avgusta 1956. Točno ob napovedani uri, ob 16.00, je pristala v piranski luki M/j »Lavsa«, ki se je vrnila z enomesecnega šolskega križarjenja po Jadranu. Med gojenicami PSS sta bila tudi TITEL Jurij, organizacijski sekretar OK ZKS, ter Danica KOGOJ, načelnica Sveta za prosveto in kulturo pri OLO Koper, ki sta prišla v Kopru pozdraviti mlade pomorščake. Piranski ObLQ je priredil udeležencem šolske vožnje topel sprejem.

ŠOLA NA LADJI

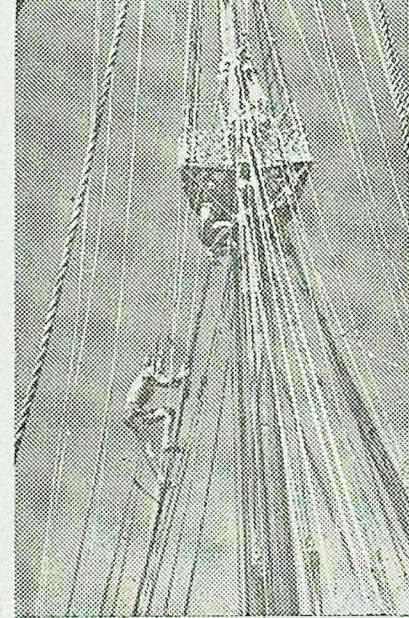
brez šolskih knjig, brez dnevnikov in redovalnic; zamenjale so jih vrvi, jambori in jadra, motor, krmilo, sekstanti, kompas in zvezde na nebnu. To je šola stvarnosti, ki je zapisana v knjigah s formulami, s pravili in paragrafi. Je samo droben izrez iz življenja naših pomorščakov, ki merijo morske poti vzdolž in počez in spremljajo bogate tovore v tuje dežele ob vseh morjih sveta. Trda šola je to, taka, ki je že marsikom razblinila varljive sanje o romantičnih popotovanjih v dežele, kakršna je Indija Koromandija. In mi smo v tej šoli, na naši motorni jadrnici in mi usmerjamo kljun naše ladje v pravo smer, mi razpenjam jadra in drsimo v polnem vetru po valovih našega Jadranu med otoki in otočki, pristajamo v velikih lukah in skravnih zalivih, strežemo stroju in tenko poslušamo utrip njegove pesmi. Na naših mladih, toda krepkih rokah je krmilo, v naših srčih pa iskrena želja, postati gospodarji morij in oceanov, večji mornarji na ladjah naše trgovinske morna-

rice. To smo mi, dijaki Pomorske srednje šole iz Pirana, kamor smo prišli iz vseh koncev v krajev slovenske dežele, smo mladi rod slovenskih mornarjev in lepo nam je, kajti na ladjah, ki jih upravljamo in ki jih bomo nekdaj vodili, plapolja in nas pozdravlja naša zastava. Visoko nad nami pa je svobodno nebo in sonce za dne in zvezde v noči odsevajo in se iskrijo na svobodnih valovih našega Jadran.

PIRAN—KOTOR—PIRAN

je naša pot, skrbno začrtana na zemljevidih. Celih petindvajset dni nam je odmerjenih zanje in danes, 2. avgusta, smo zabrazdili prvo morsko miljo. Dober veter imamo, zato smo razpeli jadra. Neizkušeni smo še v teh zadevah in kar bojimo se, da bo imel naš komandantrd opravek z nami. Glejte, že je veter napel jadra in naša »Lavsa« drsi po rahlo razgibanih valovih ob istrski obali navzdot proti Pulju in še naprej in naprej. Toda za noco se bomo ustavili v Poreču, kajti tisti oblaki tamkaj ne obetajo nič dobrega. Tu bomo prebili našo prvo noč na morju; razpeli bomo naše viseče postelje in sladek sen po naporu prvega dne na nos bo ponesel naprej, kamor smo namenjeni.

Vse nam je novo na ladji in okoline in marsikaj smo si drugače predstavljali, ko smo prelistavali knjige, polne učnosti o navigaciji, pomorskem delu in strojih. Ne knjige, čeprav ne gre brez njih, ta šolska pomorska vožnja nam bo šele odprla pravi pogled v naše delo v poklicu, ki smo si ga izbrali, za naše življenje na morju v prihodnjih dneh. Kaj zato, če nam danes

Po vrh do stražnega koša — med vožnjo na M/j »Lavsi«

še ne gre to in drugo, če smo moralni zamenjati svobodno ulico za skorajda popolno vojaško disciplino! Mi smo vendar posadka, vsak s svojim določenim delom in dolžnostmi po načrtih in pravilih mornarskega življenja.

LoM

»Jadra kvišku!«

ČE BI JADRALI Z NAMI.

bi ujeli košček našega življenja v svoj spomin. Šestintrideset nas je in vsak bi mogel s te poti pripovedovati svojo zgodbjo. Videli bi nas visoko gori v jamboru, kjer ostro oko stražarja premerja zdaj mirno, zdaj v igri valov razgibano gladio. Videli bi nas kot strojnice globoko spodaj pod palubo, kjer strežemo motorju in si otiramno znoj z mladih lic; kot krmilarje z očmi, prikovanimi na kompas pred nami, da ne zgrešimo svoje poti; kot signale, ki z zastavicami in utripanjem žarometa pripovedujemo čuvarem naše obale kdo smo in kam gre naša pot; kot navigatorka s sekstantom, trikotniki in šestilom v roki, ko se sklanjam nad zemljevidi, merimo in črtamo in skrbno določamo izbrano smer; kot čistilce z vredri in krtačami, ki likajo in čistijo in perejo svojo ladjo, da vsa zablesti v opoldanskem soncu; kot posadko čolnov, ki je vsak trenutek pripravljena spoprijeti se z valovi in krepko zaveslati, ko je »Človek v morju«; kot gasilce, ki so kot bi trenil na svojih mestih, ko je »Požar na krmil«; kot vnete jadralce, ko sledimo povetu »Na jadra!« in pozabimo na svoje raznežene in neutrjene podplate, ko se vzpenjam po ostrih vrvnih lestvah na vrh jambora. Videli bi naša napete mišice, ko z družnimi in enakomernimi potegi dvigamo in razenjam jadra in jih prepričamo vetrju v objem. Posedli bi z nami v krogu na palubi, ko poslušamo predavanja. Stopili bi v gručo in zapeli z nami mlado pesem ob tihem večeru. Bili bi z nami, živeli bi z nami in videli naše delo; prisluhnili bi srcu mladih pomorščakov, ki vsak trenutek na ladji oživljajo formule, pravila in paragafe iz knjig, utrjujejo svoje teoretično znanje in kujejo svoj značaj, ki mu je mera požrtvovost, tovarištvo, disciplina in nenehno izpopolnjevanje znanja.

PETINDVAJSET DNI

trdega dela, učenja, samozatajevanja: to je naše križarjenje po Jadranu, ki je videti mnogo lepše in prijetnejše s kopnega. Kratke postaje v Poreču, Pulju, na Susaku, Lošinju, v Zadru, Vodicah in Sibeniku, v Zatonu in Komiži. Na Biševu in Mljetu, v Dubrovniku, Pernatu in Kotoru, v Splitu in na Korčuli; v Divuljah, na Rabu, na Reki in še enkrat v Pulju pa v Rovinju in doma v Piranu: petindvajsetkrat nič koliko spominov in srkanja žejnega srca po lepotah svoje domovine in prav toliko vtišov in zgodbic, ki jih je poneslo 36 mladih slovenskih pomorščakov na svoje domove in med svoje šolske tovarišje. Pa še to, kar je najvažnejše, saj je bilo tudi glavni namen njihovega šolskega potovanja: korec izkušenj, znanja in praktičnih vaj, kar pa velja več kot štiri leta sedenja v šolskih klopeh.

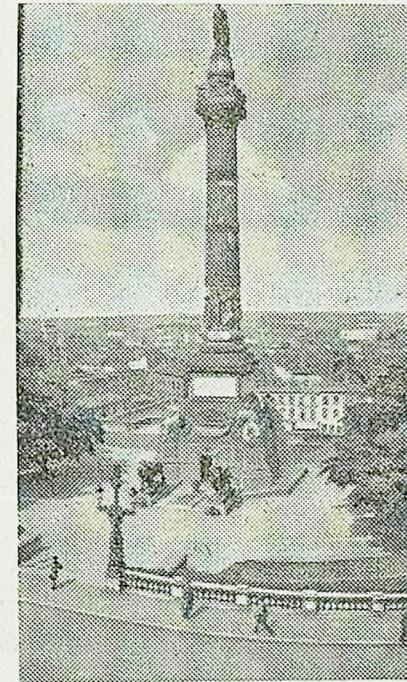

Zbor na palubi

Spoznajmo tudi zgodovinske objekte, ki so

PONOS DRUGIH NARODOV

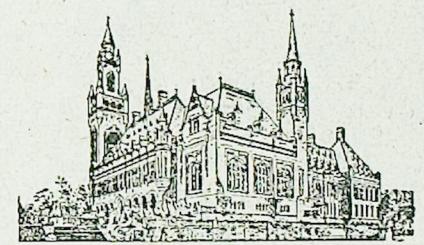
KONGRESNI STEBER V BRUXELLESU

Na naši sliki vidite steber konгрresa v Bruslju. V plošči, ki je na stebru, so vklesana imena poslancev prvega Kongresa iz leta 1830,

ko se je mlada belgijska država odcepila od Holandije. Spomenik je postal kasneje tudi grob neznanega vojaka. Vsako leto 11. novembra pridejo predstavniki Holandske, Velike Britanije, Belgijskega Konga in od drugih; zraven ognja, ki gori noč in dan, prižgo simbolično baklo.

MEDNARODNO SODIŠČE V HAAGU

Leta 1889 je bila v sedanjih prostorih mednarodnega sodišča v Haagu mirovna konferenca, na kateri so sprejeli tako imenovano haško konvencijo. Med drugim se je le-ta zavzemala tudi proti uporabi plinov v primeru vojne. Kmalu potem so palačo preuredili in mnoge države so po svoje prispevale k opremi prostorov. Zlasti dragocena pa je bogata knjižnica, v kateri so zbrana skoraj vsa dela o svetovnem pravu.

NAŠI LJUDJE NA OBISKU V TUJINI

Na ulicah tujih velemest

Ko sem na ulicah Amsterdama prvič srečala moža z lično opremljenim lajno in poslušala vesele koračnice, mi je pri sreči postal kar nekam praznično. Niti me ni motilo žvenketanje pločevinaste škatle, v katero so se stekali centi mimo-idočih. »Stara in redka znamenost Amsterdama,« nam je dejal vodič.

Okoliščine, v katerih sem se pozneje spet srečevala s koračnicami in centi, so mi pregnale praznično razpoloženje.

V Den Haagu nas je že na vse zgodaj v ulici pred hotelom sprehajala lajna. Pred muzejem spet godba. Deček z otroško radovednim obrazom ponuja kovanec mlademu možu ob lajni. Zatisje na dvorišču deželnega parlamenta nenadoma pretrga vesela popevka — spet lajna. Že zdavnaj sem dojela, da to ni samo za zabavo domačinom in tujcem, pač pa borba za vsakdanji kruh.

Prizor v eni izmed najbolj prometnih ulic me je o tem do kraja prepričal. Prerivali smo se skozi množico ljudi. Od nekje so prihajali neubrani glasovi koračnice. Dva starca v oguljenih črnih uniformah — kakor dva stara veterani. Eden na ploščadi igra harmoniko, drugi sredi ulice neutrušeno piha v trobento in zraven enakomerno potresava pločevinasto škatlo. Komaj deset metrov dalje sredi ulice invalid brez roke. Na šterljiju v ramenu ima privezane orglice. Igra veselo popevko, z zdravo roko prosi miloščine, po licih pa se mu od napora kopičijo potne srage. In kakor da so se domenili, se na

Vsakodnevni prizor z amsterdamskih ulic: »mehanizirano prosjanje z veliko lajno«

Ijudi, ki so brezbrizno hiteli mimo, zaradi redkih centov, ki so padali v škatle in vabeče polnih izložb na obeh straneh ulice. V meni se je zbudilo vprašanje, ki mu nisem znala odgovoriti: kdaj bo v deželi, kjer pravijo, da vlada blagostanje kot malok je na svetu, preskrbljeno tudi za tiste, ki jih je življenje na takšen ali drugačen način oškodoval?

MARIJA VOGRIC

Iz dela ženskega društva v Izoli

Pomoč pri učenju otrokom zaposlenih staršev

MLEČNA RESTAVRACIJA BI POMAGALA V BOJU PROTI ALKOHOLIZMU — POVEZAVA Z ŽENAMI ZADRUŽNICAMI — ORGANIZACIJA »MLADI JUNAKI« ZA ŠOLSKO MLADINO — PEREC PROBLEM OTROŠKEGA VRTCA IN JASLI — ŠTIRIURNA ZAPOSЛИTEV ZA MATERE — VELEKO ZANIMANJE ZA PREDAVANJE VIDE TOMŠIČEVE

Upavni odbor ženskega društva v Izoli je na svoji zadnji seji predsednik dosedanje delo in napravil načrt za bodoče. Sejo je vodila podpredsednica društva Gracijela Gobbo.

Zene v Izoli se zelo zavzemajo za to, da bi odprli mlečno restavracijo, ki bi bila eno izmed sredstev za pobijanje alkoholizma. Venadar je direktor podjetja »Micko« mnenja, da ne bi mogli kriti potrebe takse restavracije, ker mleka in

Člani šolskih svetov in drugih organov družbenega upravljanja, berite in naročajte »Slovenski Jadran«, ki vam bo pomagal pri izvrševanju vaših dolžnosti

Obleka iz bombažastega, moderno vzorčastega blaga z dolgimi rokavmi, kajti hladnejši dnevi so pred durni.

IZ PROGRAMA BODOČEGA DELA ZAVODA ZA POSPEŠEVANJE GOSPODINJSTVA V KOPRU

Spomladi letos smo dobili tudi v Kopru Zavod za pospeševanje gospodinjstva. V svojem programu dela ima naš Zavod številne v konsistne naloge, za katere upa, da jih bo izpolnil v predstoječi sezoni.

Prva naloga Zavoda bo najti na terenu tiste tovarišice, ki bi bile sposobne in bi imele veselje sodelovati z Zavodom. To naj bi bile predvsem gospodinjske učiteljice, medicinske sestre, učiteljice ljudskih šol in dobre gospodinje, ki bi prenašale nasvete in izkušnje Zavoda in organizirale razne tečaje, seminarje, predavanja, praktična prikazovanja in podobno. Morda najpotrebnejši bi bil seminar o pripravljanju hrane v mlečnih in šolskih kuhinjah, seveda pa tudi redni gospodinjski tečaji za vrtnarstvo, za vkuhanje sadja in zelenjave, za pravilno hranjenje in zakol prasičev in podobno.

Z organizacijo RK in sindikalnimi organizacijami bo sodeloval Zavod pri gospodinjskih tečajih za žene in dekleta po tovarnah. Predavanja naj bi bila zvezzana s praktičnimi demonstracijami in prikazovanjem poučnih filmov.

V novem šolskem letu se bo treba zanimati za kuhinje raznih domov (mladiinskega, dijaškega, vaeniškega). Za kuhrske osebje v teh ustanovah bo enomesecni praktični tečaj.

Prav tako bo naloga Zavoda sodelovati pri gradnji novih stanovanj in dajati sugestije skladno z najnovježimi doganjami, ki upoštevajo današnjo vsestransko zaposleno ženo in ji skušajo čim bolj olajšati gospodinjsko bremo. V ta namen bo Zavod tudi razpečaval in propagiral razno strokovno literaturo.

mlečnih izdelkov primanjkuje. Žene upajo, da bo njihovo prizadevanje podprt občinski ljudski odbor.

Skupno z ženami-zadružnicami je izolsko društvo organiziralo izlet v Postojnsko jamo in poučno ekskurzijo v nekatere zadruge okoli Nove Gorice. Imele so tudi kratek tečaj o vkuhanju sadja in zelenjave. Udeležilo se ga je več kot 30 žena. Sklenile so, da bo v bodoče sodelovanje med ženami-zadružnicami v duštvom »Napredna žena« bolj tesno.

Posebno skrb posvečajo v Izoli vrgozi. Nekatere materje še vedno nimajo razumevanja za pravilno vrgozi, prepričajo otroke ulici in jih jemljijo s seboj na razna ponovčevanja. Tajnica izolskega društva Rozita Jež je s tem v zvezi predlagala, da bi ustavili za šolsko mladino, v povezavi s šolo seveda, organizacijo »Mladi junaki«, v kateri bi si pridobili otroci z izpolnjevanjem posebnega programa in predpisov, pravico članstva. Najboljši bi bili tudi nagrajeni.

Trenutno je v Izoli pereče vprašanje otroškega vrtca. Staršem se zdi vzdrževalnina previška, vendar pa dela vrtec izgubo. V bodoče bo delal vrtec neprekiniteno od 7. do 17. ure, vzdrževalnina pa se kljub temu ne bo zvišala. Socialno šibkim bo pomagala tudi občina.

V prihodnjem šolskem letu bo organiziralo žensko društvo skupno z Društvom prijateljev mladine po-

Izolski pionirji pozdravljajo občni zbor žena. Obenem so jim čestitali in zaželeti obilje uspehov v njihovem bodočem delu

moč pri učenju učencem in dijakom zaposlenih staršev. Upajo, da bodo s tem povečali učni uspeh in preprečili pohajkovanje po cestah. Letos bodo tudi uredili šolsko kuhično in ustanovili Pionirski dom. V zvezi z raznim govoricami, češ da bodo zaprli otroške jasli, so izrazile žene svojo nezadovoljstvo, saj bi bile zaposlene materje s tem zelo prizadete. Ogorčenje med prebivalci Izole je vzbudilo tudi šušljajne o nepravilnostih pri razdeljevanju paketov RK. Žene so sklenile, da bodo v bodoče sodelovale pri tej razdelitvi.

Podjetje »Mehanotehna« v Izoli je zaposlilo v svoji tovarni večje število matjer za štiri ure dnevno, kar je izposlovalo pri upravi žensko društvo.

V kratkem bo imela Vida Tomšičeva v Kopru predavanje o »Vlogi žene v današnjem razvoju«. Na predavanje bodo prišle žene iz celine koprskega okraja, in seveda tudi iz Izole.

B. D.

Kako starata so jajca, spoznamo takole: v litru vode raztopimo 14 dkg kuhinjske soli in polozimo v to raztopino jajce za jajcem. En dan staro jaje pada takoj na dno, dva dni staro se ustavi nekaj nad dnom, tri dni staro jaje plava pod vodno površino, pet dni staro pa na površini.

Dobro bo delo vašim ušnicam, če jih boste krtačile. S tem poživite cirkulacijo krvi. Za to uporabljajte mehko krtačko, lahko tudi zobno, toda imejte jo samo v ta namen. Ušnice krtačite od koticov proti sredini. Nato jih namažite s dobro hranljivo kremo.

Preprogo osvežimo, če jo potresemo s soljo in skrtačimo.

Svileno perilo bomo zelo lepo oprale, če bomo zadnji vodi dodale sol, predzadnji pa kis.

Sunke in klobase, ki pričnejo plesniti, naribajmo s soljo. Iz soli in vode napravimo gosto kašo in z njo odgrimo meso. Skoraj, ki se bo napravila na mesu, bo preprečila nadaljnjo plesen. Klobase, ki bi si jih rade za nekaj dni prihranile, denimo v slano vodo.

Še vedno je premalo zanimanja za strokovno šolanje

Ta teden se je začel pouk na Soli učencev v trgovini v Brežicah, ki jo obiskuje večje število trgovskih vajencev iz koprskega in goriškega okraja. Letos se je vpisalo v prvi letnik iz koprskega okraja 22 in iz goriškega 27 študentjev, v drugi letnik iz koprskega 8, iz goriškega 25, v tretji letnik pa iz koprskega okraja 7 in iz goriškega 21. Vsi ti bodo obiskovali 4-mesečni jesenski tečaj, medtem ko bodo absolventi letosnjega spomladanskega prvega in drugega tečaja nadaljevali šolanje prihodnjo pomlad. Računajo, da bo v tem tečaju nad 40 trgovskih vajencev iz našega okraja. Pri tem je zanimiva ugotovitev, da je med dijaki znatno več deklet kot fantov. Iz koprskega okraja se je za jesenski tečaj priglasilo le 8 moških, čeprav je potreba po kvalificirani moški delovni sili predvsem v železniarski stroki zelo velika.

Solanje je brezplačno. Vse stroške krije Trgovinska zbornica Slovenije in to iz sklada za kadre. Lekharinarino v znesku 3800 din krijejo praviloma vajenci sami oziroma podjetja, v katerih so zaposleni. Po zaključenem triletnem šolanju — v vsakem razredu trajata pouk štiri meseca — morajo dijaki položiti izpite iz teoretičnega ter praktičnega dela predavane snovi in po opravljeni triletni učni dobi dobitijo absolventi brežiske vajenske šole naziv kvalificiranega delavca v trgovini. Kaže pa, da še ni prodrla v miselnost upravnih organov podjetij težnja po povečanem strokovnem šolanju trgovskega kadra. Bilo bi prav, da bi podjetja in tudi kmetijske zadruge omogočile študiranje svojih vajencev, da bi po njihovem zaključenem šolanju imeli dovolj kvalificirane delovne sile za uspešno poslovanje.

N A S I V Z G O J N I P R O B L E M I

Učimo otroka lepe govorce

(Nadaljevanje in konec)

Neprijetno je slušati, če inženirjev sin govori o šraufih, štarljih, štenkah, če njegov očka mala ali hobla, če njegova mamica pegla, štofa itd.

Kako pa je s prej omenjenim potročenjem?

Ko zjutraj otrok odpre oči, ga začno od vseh strani obrisipavati z vprašanjem in nežnostmi. Ko izvede, kako je pančkal, ga minčkajo z žajico, briskajo v anilo, s kamplčkom ga počeskajo in mu privežajo mašnico, ki jo pritrdijo s špangco. Mali posluša, da bo zdaj papcal iz šalčke ali pa s talarčka, da bo pupcal ali bumčkal kofetka. Če pa ga buba (bubca) bušek, mora nazaj v posteljico ajčkat. No, recimo, da ga bušek preneha boleti. Družina se odloči, da gre malo ven, da gre pa-pa z očitom, z mamico ali z omico. Iz neke nezaznljive malomeščanske baharije kličejo ponekad otroci svojo babico celo g rosa (iz Grossmutter! Neka moja mala znanka je mislila, da lahko dedka po analogiji: omica, poklicke kar — opica). Mali gre torej pap. Kako bo lep naš srček, ugotavljajo domači in iščejo zanj mantelček kiklico, firtašek, žemparček, hlačke na tregarčke, štrumpantice in šuhice. Na cesti je vedno vse polno ženavic v malih srček mora odgovarjati na tisoč vprašanj. Ali si pridikan? Si ti knedelček ali štrukeljek? Znaš kaj pojčkat? No, pojčkaj malo! Daj kuško — ali celo tuško! — Kako lep toščelček imaš! Kako si pi-pi!

In mali se kuška, bimčka, stojčka, pojčka, ne sme vstajčekat, nazadnje pa da zbranim svoj pa-pa, kar mu je najbolj pristoč.

Ko je malo starejši, izve, da je avto pred bencinsko črpalko žejčkan, da gredo tramvajčki v remizo spančkat, da je vlakec pridikan ali pa že zlcht.

Posebno zanimivi pa so izrazi, ki si jih otrok sam izmisli in jih skuje v zvezi z glagolom — z izrazom za dejanje, ki ga doume, ali pa si se stavi besede, ki so včasih neverjetno zamotane in nenavadne za otroški govor. Nepravilno bi bilo, če bi te

izraze nekako prezirali, če bi otroku zviška dejali, da grdo govor, da mora reči tako, pravilno in ne po svóje.

Pustimo, naj otrok uporablja te svoje »izume«, dokler se mu zdijo potrebeni. Polagoma jih opusti in prevzame običajne izraze odraslih ljudi. Poznam zelo ljubko deklico, staro dve leti in pol, ki si je že pred meseci izmisli za vsako stvar, ki jo spominja na lase ali na kožušek, izraz »mimica ali mima«. Preden zaspí, se ji včasih zahoče očkovih las. Prosi, da ga naj ji da mimico, s prstki brodi po laseh in je zadovoljna. Ko se naveliča, pa pravi:

»Hvala lepa za mimico, je ne potrebujem več. Lahko jo daš spančkat!«

Kako nespatljivo bi bilo, če bi otroka oropali tega njegovega prisravnega izraza, in če bi starši zahtevali besede: lasje, dlaka, žamet, kožuh itd., za kar deklica dosledno uporablja izraz mimica.

Za tramvajsko sprevođnico uporablja petletno deklico izraz vstopničarka, mlajši otroci od 3 do 5 let pa na primer uporabljajo naslednje besede: za kopalno kad — kapljica (od kopati se), pera — ves pribor za pranje, namesto lopata — kopatka, za perje — pici, za ventilator — vrtilator.

TEŽAVE, KI IZVIRajo iz NAPačNE JEZIKOVNE VZGOJE

Prve žrtve napačne jezikovne vzgoje so vzdobjitelji v otroških vrtcih. Na novo morajo uvajati marsikateri izraz, ki bi ga otroki moral prinesi od doma. In tako se začne dolgotrajni boj za jezik, ki ga vzdobjitelji bijemo z otroki od vrtcev prek osnovne šole do nižjih ali celo višjih razredov gimnazije. Otronom se tako dozdeva pouk materinega jezika nekaj zoprena, nekaj, kar je odveč.

Naravno da ne moremo otroka obvarovati vplivov domačega narečja. Nihče pa ne more zanikit, da zlasti mlajši rodovi staršev ne vedo za to, da niso prav nič lepi in priporočljivi izrazi, kakor:

špeh, cvirn, Šporger, germ (kvass), ajmar, šniranec, gajžla (bič), fingart, malar, raufenkirar (dimnikar), Špeng-

lar (klepar), in druge podobne spomenke.

In vendar je pri nas še toliko mater, ki pošljajo otroke v trgovino — štacuno — po jesh, puter, po škrnič cukra itd. Pri mesarju naj kupijo šlusprato namesto končne pečenke, pri krojaču naj probajo namesto pomirje plašč, itd.

Povsod bi se morali zavestno truditi pri jezikovni vzgoji otrok, to velja tako za trgovske uslužbence kot za vse obrtnike in sploh za ljudi, ki namesto domačih strokovnih izrazov še zdaj uporabljajo tuje ali pa spomenke, čeprav jim je bilo že večkrat pojasnjeno, da so ti izrazi neljubi spomini na naše stoletno suženjstvo.

Nikoli ne bom pozabila dogodka, ki se mi je primeril leta 1950 blizu Sinčeve vasi na Koroškem. Imela sem nekaj denarja in sem v neki slovenski trgovini kupovala »pumpo« za koko. (Pri nas jih še ni bilo.) Mlad fante me vlijudo popravil: »Zračno sesalko ste mislili, kajne?« in mi tudi na račun napiše pravilen izraz. Torej tam, kjer se slovenska beseda ne more svobodno razvijati, je več zavesti.

V pogovoru z vzdobjiteljicami sem izvedela marsikaj tudi o težavah pri jezikovni vzgoji. Omenile so mi še čudno ugotovitev, da slabše govorje otroci tistih staršev, ki so v službi in imajo torej neprimereno boljše pogojne, da se sami izobrazijo.

Potem pa pride do neštetnih vprašanj, zakaj, zakaj, zakaj?

»Tovarišica, zakaj, zakaj, zakaj!«

Posebno poglavje bi nastalo o psovkah in drugih grdih besedah, ki jih otrok v predšolski dobi posnema po starejših.

Nazadnje bi omenila še eno izmed težav vzdobjiteljice s podeželja. Se vedno imajo nekateri preprostejši starši, tudi delavci, predsednik, da je uvajanje lepih domačih izrazov — gospoščina! Ali ni že zdavnaj manj čas, ko smo pometli s takim menjenjem?

(Po »Mladem svetu«)

Zelo okusen in praktičen komplet: tesno oprijeta pepita obleka prav enostavnega kroja; dopolnite jo s temno jopico, obrobljeno z istim pepito blagom.

Uspešno delo Kmetijske zadruge Lucija-Portorož

Z A P O L D R U G I M I L I J O N

SADJA IN ZELENJAVE SO ŽE ODKUPILI V LETOŠNJI SEZONI

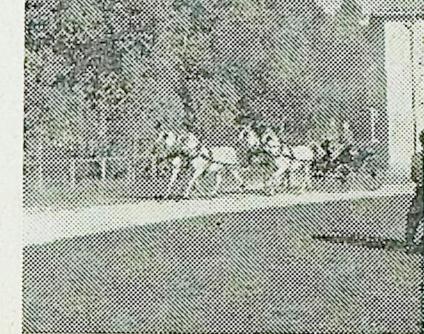
Iz skromnih začetkov v januarju 1946, ko so odprli majhno poslovvalnico zadružnega sektorja v Sv. Luciji, se je v desetih letih zadružništvo na tem obmorskom področju lepo razvilo. Danes šteje ta kmetijska zadruga nad 350 članov, to je nekaj manj kot četrtina vseh prebivalcev od Pirana do Seče. Včlanjeni so skoraj vsi kmetovalci, ki dnevno oskrbujejo s sadjem in zelenjavo potrošnike v Ljubljani, Zagrebu, Reki, Pulju, Raši, v Piranu, Fiesi, Portorožu, na Beli križu, v Kampilinu, Vinjolah, Lemianjanu, Lucanu, Santjanu, v Sv. Luciji, Seči — to je nekdanji Sv. Jernej, in v Arzah. Razen tega zadružno podjetje »Fructus« izvaja 40% njihovih pridelkov.

Letos so pridelali in poslali na trg nad 154 ton krompirja, 600 ton paradižnikov, 286 ton fižola, okrog 80 ton graha, 30 ton paprike in skoraj 150 ton sadja, med njim največ hrušk, jagod, češenj in grozdja. Vse njihove pridelke je odkupil kmetijska zadruga. Kmetje so zanje dobili nad 55 milijonov dinarjev, pri tem pa je že njihov zaslužek bil skoraj za 20 milijonov dinarjev nižji, kot bi lahko bil, če bi bila letošnja kmetijska proizvodnja takšna, kot so jo predvideli in tudi želeli v začetku leta. Izredno ostra in dolga zima je letos zakasnila zo-

renje, zgodnje zelenjave ni bilo ob pravem času na tržišču, nato pa je suša, ki je letos skoraj neobičajna, povzročila, da niso mogli kmeto-

goih bi jo lahko za 20 milijonov dinarjev, pač pa se bodo morali potruditi, da jo bodo vsaj dosegli. Sedanji podatki kažejo, da jim bo

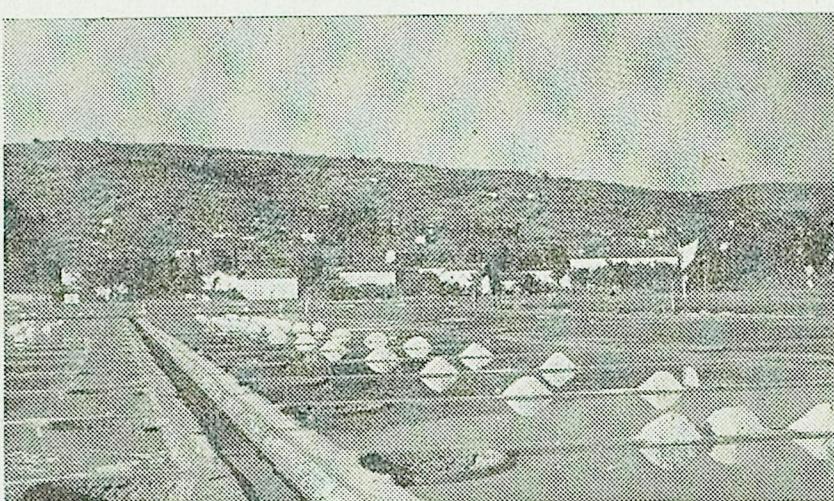
večala svoje imetje. Danes ima lepe dobičke s poslovalnicami in obrati. V oljarni, ki v glavnem opravlja usluge za zadružnike, predelajo na dan do šest ton oliv. Pekarna v Sv. Luciji spreča na dan dve tone kruha, poslovalnici jestvin v Sv. Luciji in Seci preskrbujeta več sto prebivalcev z živilo; imajo semevarno, ki oskrbuje zadružnike tudi s poljskim orodjem, dve poslovalnici s sadjem in zelenjavo v Piranu in Portorožu — v njih v glavnem prodajajo lastne pridelke — kotel za destilacijo vinskih tropin in odpadkov sadja z zmogljivostjo 1600 litrov na dan, zadružno ekonomijo, ki v pokritih gredah vzgaja sadike zgodnje zelenjave za člane zadruge; tri tovorne avtomobile s skupno nosilnostjo 20 ton, traktor in skladišči za umetno gnojilo ter razkužilna sredstva. Razen tega ima zadruga tudi nekaj lastnega kmetijskega orodja. Z vsemi temi obrati in pripravami si ustvarja lepo možnosti zbiranja gmočnih sredstev, ki jih uporablja, v glavnem za povečanje mehanizacije zadružnega gospodarstva, in pa za kritje izgube, ki jo ustvarja prodaja nekaterih predmetov, ki imajo zaradi proizvodnih stroškov nižjo prodajno ceno od dejanske. Z refundiranjem te razlike skrbijo, da se cene ne večajo in da ostajajo na realni višini.

gradbena dela. Vendar pa se morajo letos poslužiti le lastnih sredstev, ki pa so dovolj velika, da bodo z njimi nabavili 4 freze za potrebe vrtnarstva, 25 KS močan motor z vsemi pripadajočimi namakanimi napravami, zgradili si bodo novo skladišče itd. To so letošnje nabave. Želijo pa, da bi že prihodnje leto še povečali število strojev in orodja, ker vedo, da jim bo le sodobna mehanizacija omogočila povečanje proizvodnje.

V zadruzi, ki jo opravlja trinajstčlanski upravni odbor, imajo razne pospeševalne odseke, aktiv mladih zadružnikov in aktiv žena zadružnic, ki pa zaenkrat še nista začela delati. S povečanjem in izboljšanjem mehanizacije pa se kaže potreba po ustanovitvi posebnega odbora, ki bo načrtno razporejal stroje, tako da bodo vsi zadružniki imeli možnost njihovega čim boljšega izkorisčanja.

sv

Pogled preko solin na Sv. Lucijo

valci nadoknaditi v pomladanskih dneh zamujeno rast pridelkov. Samo paradižnika so zaradi tega pridelali 70 vagonov manj. Vsekakor neugodna realizacija zmogljivosti proizvodnje. To se kaže tudi v tem, da ne bodo presegli letošnje predvidene realizacije, ob ugodnih po-

to uspel. V prvih sedmih mesecih, ko je kmetijska zadruga odkupila vse pridelke in jih nudila potrošnikom, so plan realizacije dosegli že 67-odstotno.

Kmetijska zadruga Lucija-Portorož si je s svojim solidnim poslovanjem v zadnjih letih znatno po-

Uspela športna prireditev v Lipici pri Sežani

Lipicanci so znani po vsem svetu

DRESURA BREZ PRIMERE — OLIMPIJSKI PROGRAM — KONJ BREZ KONKURENCE SKAKANJE ČEZ OVIRE

Nedeljski jahalni turnir v Lipici je ponovno dokazal priznane odlične lastnosti lipicanov, ki bodo vsem, ki so jih gledali, ostali še dolgo v lepem spominu.

Dopoldne je bilo najprej dresurno jahanje lahke kategorije. Šest konj je nastopilo z jezdci in pokazalo so prezenetljivo eleganco v nastopu. Prvo mesto je zasedel član konjinskih športov Lipica Klavdi Maver na žrebcu Siglavy.

Popoldanski spored je bil obširnejši in zahtevnejši. Po pozdravu so tekmovali v preskakovjanju zaprek in izvajali telovadne vaje na konju v teku. Gledalci so občudovali tudi eno-, dvo- in četverovprege ter visoko šolsko dresuro po olimpijskem programu.

V preskakovjanju zaprek lahke kategorije je zasedel prvo mesto Svetislav Sremič, član jahalnega kluba Bežigrad-Ljubljana, na konju Cer, drugo mesto pa Blažka Bratina, članica istega kluba, na konju Simbo.

Prvo mesto v mešani kategoriji je zasedel Jože Jaklič, član jahalnega kluba Bežigrad-Ljubljana, na kobili Makici.

Član jahalnega kluba v Lipici Alfonz Pečovnik pa je na konju Thais pokazal visoko šolsko dresuro po olimpijskem programu.

Kobilarna v Lipici je pred dve maletoma slavila 400. obletnico svojega obstoja in njena prvenstvena naloga je še vedno vzreja originalnega lipicanškega žrebcu in kobil. Lipicanke konje pošiljajo potem drugim kobilarnam doma in v tujini. Lipicanška pasma je vsestransko uporabna, celo za najtežja kmečka dela. V Jugoslaviji imajo največ lipicanov kmetje v Hrvatski (Posavina, Podravina, Slavonija in Srem), najdemo pa jih tudi v ravniških krajih Srbije, Bosne in Hercegovine ter Makedonije. Danes vzeja Lipica šest linij žrebcov, ki izvirajo po svojih očetih iz danskega belega žrebcu, napolitanskega vranca in rjavega žrebcu, lipicanškega belega žrebcu in arabskega žrebcu. Rodovniki teh linij segajo v 18. stoletje.

Rezultate je ocenjevala posebna komisija Zveze konjškega športa Jugoslavije pod vodstvom njenega predsednika Jake Avšiča.

V Lipici je bila ob tej priložnosti prirejana tudi razstava fotografij in publikacij, ki prikazujejo zgodovino slavnih kobilarn, obenem pa še razstava fotografij in prospektov ter kapnikov iz Škocjanskih in Divaških jam, ki po svojih podzemskih lepotah prav nič ne zaostajajo za slavno Postojnsko ja-

mo, le da niso tako urejene in razsvetljene.

Besedo še o organizaciji celotne prireditev v Lipici: klub angažiranju več potovalnih uradov v pripravah, pa te le niso bile zadovoljive in je zato obisk nekoliko razočaran, ker so prireditelji pričakovali večji odziv. Vsekakor pa bi vsakletne prireditev v Lipici kazalo vnesti v domači in tujih turističnih koledarje in jahaške turnirje povzdigniti v mednarodne turistične prireditve prve vrste — ko pa so že zato dani vsi pogoj.

rb

Štirje jockeyi na belih lipicancih na nedeljskem turnirju

20-letnica znane stavke tekstilnih delavcev v Kranju

PONOSNA PRETEKLOST

PROSLAVA OBLETNICE BO 16. SEPTEMBRA V KRANJU — TAKRAT SO SE KALILI BORCI ZA PRAVICE DELOVNEGA ČLOVEKA — POTRDILA REKA: ,V SLOGI JE MOČ'

Velike množice delavskega naravnega uživajo pomembne sadove naše revolucije, malo pa pozno življenje in borbo svojih predhodnikov, delavcev in njihovih težav pod kapitalističnimi režimi. Prav zaradi tega, da bi novo generacijo seznanili z borbo delavskega razreda v pretekli dobi, prav zato je poseben pripravljalni odbor sklenil letos pravljili 20-letnico velike stavke tekstilnih delavcev Slovenije v Kranju.

Ne da bi opisovali vso zgodovino to pomembne proslave, ki bo dosegla vrhunec z dvodnevнимi prireditvami in razstavami 15. in 16. t. m. v Kranju, je vendarle vredno, da vsaj v drobcih povzmem nekatere svetle spomine omenjenih stavk.

Pred dobrimi 25-imi leti se je pri nas zaradi občne gospodarske krize močno poslabšal gmočni položaj delavstva. Kapitalisti, lastniki tovarn so hoteli prevliti posledice krize na delavčeva pleča. Zato so začeli kršiti kolektivne pogodbe; kjer pa pogodb niso imeli, so se začeli delavci zavzemati, da bi jih dobili, kajti tako so upali preprečiti, da jih ne bi tovarnarji še naprej po mili volji izžemali.

V januarju l. 1935 je bila 6-dnevnata stavka v KID na Jesenicah zavoj poskusa tovarne, da bi razveljavila kolektivno pogodbo. Stavka je uspela. Ze nekaj mesecev za

njimi so stavkali na Lescah — spet uspešno, saj so delavci izsilili obnovno kolektivno pogodbo.

Za temi se je zvrstilo več stavk stavbincev in železničarjev. 5. junija 1936 so po enotedenski stavki tudi kranjski stavbinci dosegli podpis kolektivnih pogodb, vendar pa so podjetniki pozneje spet začeli kršiti sklenjeni sporazum. V juliju tega leta so stavkali delavci na hudourniku Belca pri Boh. Bitristi, nato pa še železniški delavci na gorenjski progi zavoljo skrajno nizkega zasluka — po 18 dinarjev na dan.

Jesenjski delavci-gradbinci so začeli stavkati 10. avgusta. Stavka pa ni uspela, ker so jo s silo zatrli, tako kakor so tudi tekstilno stavko v Kranju.

J A V N A S T A V K A

V takem vzdušju se je začela 20. avgusta v Kranju stavka tamkajšnjih tekstilcev zavoj tega, ker so delodajalci zavlačevali sklenitev kolektivne pogodbe. Stavko je pravil ožji odbor, ki se je pod vodstvom tov. Franca Leskošča-Luke dan poprej sestal v Ljubljani pri »Sestici«, nakar je bil 19. avgusta 1936 sklican v Kranju delavski sestanek, da bi odločili, če so delavci za stavko ali proti nii. Tega dne je 2.500 delavcev v dvorani Stare pošte v Kranju sklenilo, da pričnejo stavkati, če v 24 urah

ne bodo sprejete delavske zahteve. Tako so 20. avgusta ob 13.50 uri začutile sirene v Jugobrunci, Jugozemski in Inteksu — stavka se je začela! Delavcem večjih so se kmalu pridružili tudi tisti iz manjših tovarn. Stavkali so vsi tekstilni delavci v Kranju, po številu 2.581.

Iz Kranja se je stavkovni val razširil po vsej Gorenjski in še izven nje. Kmetje so stavkujočim pomagali s tem, da so jim z vozmi vozili živila. Stavka je tedaj še bolj združila delavca s kmetom in vsemi delovnimi ljudmi v boju proti vsemogočemu kapitalu. Za stavku so zbirali prispevke celo zagrebški delavci in delavci po drugih krajih Hrvatske.

S. B.

Velika akcija brkinskih lovcev na divje prašice

Brkinski loveci so sodelovanjem Okrajne loveske zveze in vseh sošednjih družin uprizorili v nedeljo velik pogon na divje prašice, ki povzročajo veliko gospodarsko škodo brkinskemu kmetovlju. Skupaj se je pogona udeležilo okrog 400 lovcev, vendar pa je bil uspeh minimalen: nekaj prašic je bilo sicer obstreljenih, vendar pa ni niti eden bležal.

Pogled na Kranj — metropolo Gorenjske

ZLORABLJANJE SOCIALNEGA ZAVAROVANJA

Pojav, ki zasluži najstrožjo grajo

Avgusta meseca je tudi podružnica socialnega zavarovanja v Ilirske Bistrici nastavila posebnega kontrolorja, čigar naloga je, da nadzoruje bolnike, ki so na bolezniškem dopustu. Na prvi pogled se zditi takšno nadziranje nesodobno in tudi nesocialistično, vendar pa že rezultati prvega tedna kažejo, da ta žalosten ukrep ni bil niti najmanj odveč. Medtem ko delaveci na eni strani vlagajo velike napore za izgradnjo socializma in za izboljšanje življenske ravni, se pa na drugi strani še zmerom najdeje ljudje, ki širokogrudno zaščito našega delovnega človeka nesramno in naravnost brezobjirno zlorabljajo. Visoki izdatki za naše socialno zavarovanje se v mnogih primerih skrivajo v izplačilih namišljenim bolnikom ali tistim, ki svoj bolezniški dopust izrabljajo za vsemogoče — nekateri obdelujejo v tem času svoje kmetije, drugi šušmarijo in podobno.

Zanimive so že prve ugotovitve bolniškega kontrolorja v Ilirske Bistrici, čeprav so se glavna poljska dela za letos že končala in se je tako izmaznilo precej takih, ki so bili za podjetje bolni, doma so pa kosi in podobno. Naj navedemo nekaj primerov. Albin Firn je delavec Kmetijskega posestva na Mali Bukovici. V nedelji 19. avgusta je bil na plesu, namesto da bi doma počival, da bi čimprej okreval. Bernard Renko, delavec pri »Zadružniku« v Ilirske Bistrici, se je šel med zdravljem kopat v potok, čeprav je njegova bolezen takšna, da se kaj takega samo po sebi izključuje. Alojz Žužek, delavec Kmetijske zadruge Knežak, doma iz Juriščeve, je ravno tedaj, ko ga je obiskal kontrolor, cepil drva. Anton Žužek, delavec Gozdne manipulacije Knežak, prav tako iz Juriščeve, je obdeloval svoje polje. Ravnotako se niso držali zdravnikov, navodil in so hodili okoli, ali pa opravljali razna dela še Boris in Josip Vrh, oba delavec »Transporta« v Ilirske Bistrici, Avgust Ujevič, delavec opekarne na Mali Bukovici, Alojzija Milivoj, delavka »Lesonita« v Ilirske Bistrici, Ivan Repič, ki je zaposlen pri podjetju »Topol« v Ilirske Bistrici in Anton Lazar, delavec Sekcije za pogozdovanje v Ilirske Bistrici.

Po teh ugotovitvah so bili ti delavci takoj izločeni iz bolniškega staleža oziroma jim je bila odvzeta ustrezna hranarina. Potrebeni bi bili, da bi o takih primerih spregovorile tudi sindikalne organizacije v podjetjih. Naši delovni kolektivi si prizadevajo, da bi povečali delovno storilnost, vendar bodo pa njihova stremljenja več ali manj zmerom obsojena na neuspeh,

NAMESTO PISMA
UREDNIŠTVU

Takole si kosti in grablje pomačajo v Strunjanu — pa tudi slučajni popotniki, ki bi radi pili mrzlo vodo. Obtežijo vzvod na javni vodovodni pipi — in voda nemoteno teče — v kanal, kar je seveda ob letošnji suši in prisilnem varčevanju s pitno vodo kaj neumestno dejanje.

dokler bodo v njihovih vrstah takšni in podobni izkorisčevalci.

Ti primeri nas znova opozarjajo na to, da bo treba našo zdravstveno službo izpopolniti. Število zdravnikov je še zmerom občutno premajhno in se ne utegnje dovolj zamuditi z vsakim posameznim bolnikom. Tako se lenuhom in simulantom večkrat posreči, da izsilijo

od zdravnika bolezenski dopust. To vprašanje je posebno pereče prav v Ilirske Bistrici; občina, ki šteje 14.000 prebivalcev, ima le 2 zdravnika. Upravni odbor Zdravstvenega doma v Ilirske Bistrici je zato že pred desetimi meseci sklenil namestiti vsaj še enega zdravnika, zanj pa ne more dobiti stanovanja.

—vel

Kam bo šel denar?

Znano je, da imajo v Divači okrog 5 milijonov tristo tisoč dinarjev namenjenih za negospodarske investicije in okrog 2 milijona sedemsto tisoč za razna komunalna dela in za vzdrževanje komunalnih objektov. Tako je zapisano tudi v njihovem letošnjem občinskem družbenem planu.

Marsikaj so že prebivalci divaške občine zgradili letos s pomočjo omenjenih zneskov, še veliko pa bodo morali v jesenskih mesecih narediti, če bodo hoteli popolnoma opraviti vsa predvidena dela.

V Kozjanah so že uredili javno razsvetljavo, v Dolenji vasi, Senadolah in Gornjih Vremah pa jo bodo v kratkem. Do konca leta imajo za ta dela pripravljenih 450.000 dinarjev. V Dolenji vasi

dinarjev, v Senožečah 350.000, v Riodiku 150.000, s tem denarjem nameravajo urediti tudi dve stanovanji za učitelje, v Barki pa bodo s 100 tisoč dinarji med drugim pravili vrtni zid pri osnovni šoli.

Posebno vprašanje je ureditev pokopališč. V Lokvi so že obnovili zid in mrtvašnico. Podobna dela bodo opravili še v Divači, Zavrhu in Barki. Za vsa ta dela imajo na razpolago 440.000 dinarjev.

SV

Obiski v Postojnski jami

V preteklem tednu so razen številnih domačih in tujih izletnikov obiskali Postojnsko jama tudi delegacije držav, ki so bile za nekaj

dni gostje naših političnih in oblastnih organov. Tako je v četrtek prispeла delegacija Združene poljske delavske partije. Njen vodja, sekretar Centralnega komiteja ZPDP Frančišek Mazur je imel ob tej priložnosti tudi razgovor z novinarji. Člani delegacije so si z velikim zanimanjem ogledali prirodne lepote postojnskega podzemlja in pred odhodom na Brione, kjer jih je sprejel predsednik republike Josip Broz-Tito, dejali, da ob zaključku svojega potovanja odnašajo najlepše vtise iz prijateljske države, predvsem pa nepozabni spomin na Slovenijo in zlasti Postojnsko jamo.

**VAŠČANI SODELUJEJO
PRI GRADNJI
NAPAJALIŠČA**

V Lokvi pri Divači, kjer se prebivalstvo v glavnem peča z živinorejo, so prejšnji teden začeli graditi nujno potrebno napajališče za živino. To napajališče bo imelo kapaciteto 400 kubičnih metrov vode in bo služilo napajjanju živine iz Gorenje vasi ter okolice, kjer imajo nad dvesto glav. Vrednost dela bo okrog dva milijona dinarjev, od tega bo občinski ljudski odbor Divača prispeval milijon dvesto tisoč dinarjev, drugo pa bodo krili vaščani.

Nekaj kratkih iz Šembij

POŽAR V VASI — ZADOVOLJSTVO ZARADI FLUOROGRAFIJANJA — POMOČ V HRANI — TUDI LETOS OTROCI PADLIH BORCEV V KOLONIJI NA MORJU

Veliko je bilo že govorja o javnem vodnjaku sredti vasi in zelo bi bil potreben. V Šembijah je 72 hiš in le 20 zasebnih vodnjakov, še ti pa poleti presahnejo, tako da morajo ljudje po vodo v Podtabor ali celo v Ilirske Bistrico.

Lokve za napajanje živine so zato suše tudi presahnile, v veliki lokvi pri studencu pa je blata za

ni sami s prostovoljnimi delom. Dojedel so že opravili zemeljska dela, zmleli so okrog 150 kubičnih metrov materiala za tomponski sloj in računajo, da bodo novo napajališče zgradili do konca novembra.

IDRIJSKI RAZGLEDI

Mestni muzej v Idriji je pred nedavnim začel izdajati tromesečnik v revijalni obliki pod naslovom »Idrijski razgledi«. Publikacija je v prvi vrsti namenjena prebivalcem idrijske občine, vendar pa kaže, da si bo zaradi tehtne in zanimive vsebine počasi utrla pot tudi v druge kraje Slovenije.

Do sedaj sta že izšli dve številki. Med drugim prinašata zanimive se stavke o idrijskem čipkarstvu, o zgodovini mesta in okolice in o šolstvu. V ureniškem odboru je več vidnih idrijskih javnih in kulturnih delavcev. Odgovorni urednik je Srečko Logar. S. J.

**DVE NOVI
DRUŽINSKI STANOVAJNJI
V SENOŽEČAH**

V Senožečah so v podstrešnih prostorih uredili dve novi dvosobni stanovanji s kopalnicami in vsemi pripadajočimi pritiklinami. Komisija je ocenila vrednost teh stanovanj na dva milijona dinarjev. Za njuno izgradnjo so uporabili sredstva iz občinskega kreditnega sklada za zidanje stanovanjskih hiš.

Nekaj kratkih iz Šembij

POŽAR V VASI — ZADOVOLJSTVO ZARADI FLUOROGRAFIJANJA — POMOČ V HRANI — TUDI LETOS OTROCI PADLIH BORCEV V KOLONIJI NA MORJU

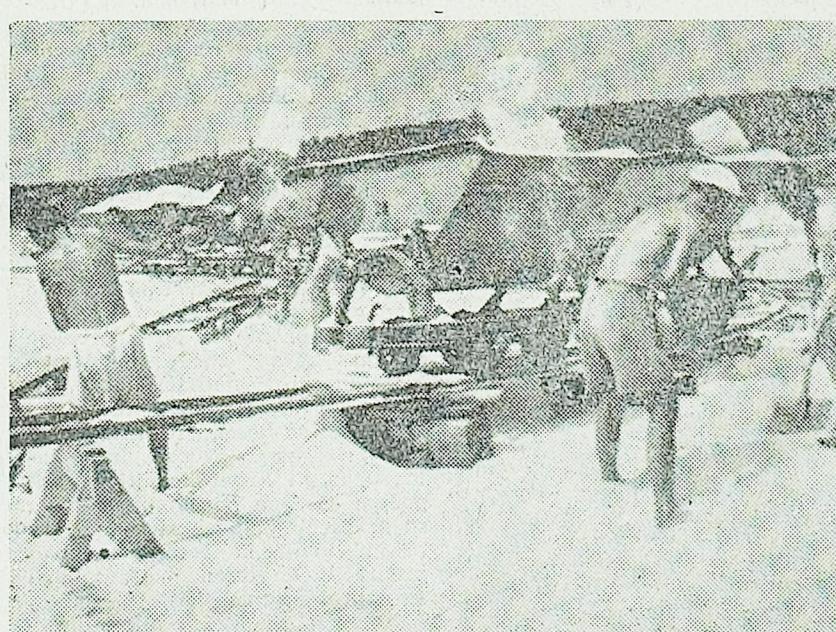
2 metra globoko. Tako se je prav na tem mestu pred kratkim zgodila skoraj nesreča. Konj, ki ga je pripeljal napajati dečko iz Podtabora, se je začel v blatu pogrezati in vaščani so ga le s težavo rešili. Lokva je bila zadnjči čiščena leta 1947 in še takrat ne popolnoma. Vse lokve v vasi, kjer napajajo živino, bi bilo nujno treba temeljito očistiti.

* Pred mesecem je v naši vasi pogorela hiša in gospodarsko poslopje, čeprav je dal sosed ponesrečenca gasilcem iz Ilirske Bistrice na razpolago vodo iz svojega vodnjaka. Gasilcem je uspelo rešiti nekaj poškodb in pa sosednje hiše, ki so bile zaradi svojih slamnatih streh v veliki nevarnosti.

* Obvezno fluorografinje bo v Šembijah 12. t. m. Vaščani so zelo zadovoljni, da jih bodo zdravniki pregledali, ker se jih iz vasi že več zdravi zaradi pljučnih obolenj.

* Vaški odbor RK bo v kratkem razdelil nekaj hrane socialno ogroženim, bolehnim in starejšim ljudem. V ta namen se bodo sestali odborniki množičnih organizacij.

* Naš občinski odbor ZB je tudi letos poslal dva dečka v kolonijo na morje. dk

Lepo vreme pomaga solinarjem, da v miru »žanjejo« sol. Na sliki: nakladanje soli v vagonče.

TELESNA VZGOJA · ŠPORT · ŠAH

NOGOMET

Začetek tekmovanja v primorski nogometni podzvezi

Na seji tekmovalne komisije Primorske nogometne podzveze so izbrali pare za prvo kolo, ki bo v nedeljo. V Anhovem se bosta srečala Anhovo in Postojna, v Idriji pa Rudar in Koper. Tekmo med sežanskim Taborom in Primorjem iz Ajdovščine so na prošnjo Tabora odložili, ker se bo le-ta srečal v nedeljo s Prosekom iz Trsta.

Tekmovalna komisija je sklenila, da velja razpored prvih moštva tudi za tekmovanje mladiških ekip (2 x po 40 minut). Predteke se bodo začele ob 14.30, glavne tekme pa ob 16.

Glavni favorit tekmovanja je Anhovo, ki ima solidno ekipo, hkrati pa tudi dobre materialne pogoje. Glede tega je na najslab-

šem Koper, ki je skoraj brez sredstev in so prišli celo tako daleč, da nimajo igralci niti opreme. Vsekakor bi bila dolžnost športnih forumov v okraju, da klub nekoliko podpro. Treba je namreč upoštevati, da imajo Koprčani odlične mladince, ki so letos osvojili drugo mesto v Sloveniji, pred Odredom, Branikom in drugimi renomiranimi klubmi. Koprčani so imeli ta teden dve trening tekmi z Izolo in koprskim garnizonom JLA. Prvo srečanje so izgubili z 2:4, drugo pa z 2:3. Kljub temu neuspehu in materialnim težavam pa ne nameravajo imeti v prvenstvu podnjene vloge, zlasti še, ker bodo prvo moštvo okreplili nekateri najboljši mladinci.

Uspeh Izole v Ljubljansko-primorski ligi

V nedeljo je bilo prvo kolo ljubljansko-primorske nogometne lige, v kateri nastopajo tudi tri primorska moštva: Izola, Nova Gorica in Branik. V prvem kolu je bila uspešna samo Izola, ki je na domačem igrišču zaslужeno premagala bivšega člana koniske lige Nova Gorico s 4:2. Obe moštvi sta igrali nekoliko preostro, vendar je bila igra na razmeroma zadovoljivi tehnični višini. V drugih srečanjih je Ilirija premagala Branik na njegovem igrišču z 2:5, Triglav je zmagal v Tržiču s 5:1, z istim rezultatom je premagal Krim Grafičarja, medtem ko se je srečanje med Mladostjo in Slovanom končalo neodločeno 1:1. Po prvem kolu je tabela ljubljansko-primorske nogometne lige naslednja:

Krim	1	1	0	0	5:1	2
Triglav	1	1	0	0	5:1	2
Ilirija	1	1	0	0	5:2	2
Izola	1	1	0	0	4:2	2
Nova Gorica	1	0	0	1	2:4	0
Branik	1	0	0	1	2:5	0
Tržič	1	0	0	1	1:5	0
Grafičar	1	0	0	1	1:5	0

V nedeljo bo na sporednu drugo kolo. V Novi Gorici se bo Nova Gorica pomerila s Krimom, Branik pa s kranjsko Mladostjo. V Ljubljani se bodo srečali Ilirija—Grafičar in Slovan—Tržič, Izola pa bo igrala v Kranju s Triglavom.

O DOBJKA POKALNI SINDIKALNI TURNIR V KOPRU

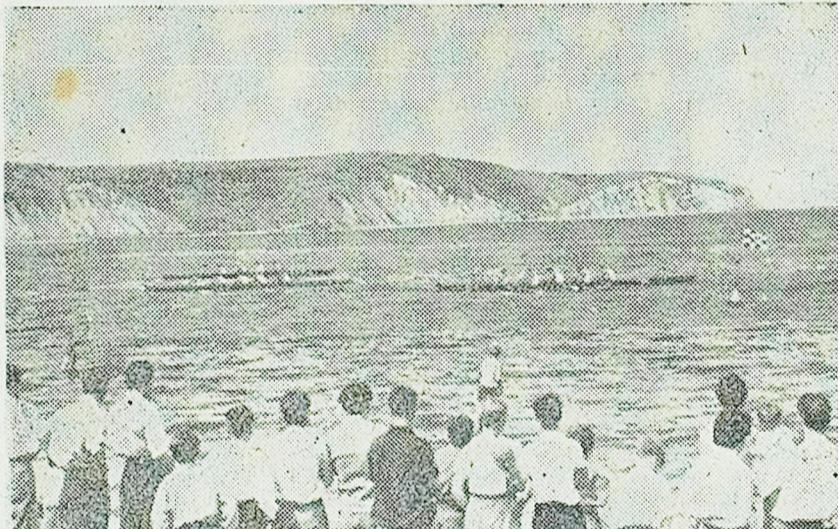
Danes popoldne, 7. IX., bo na igrišču Partizana v Kopru sindikalno moštveno prvenstvo Kopra v odbokji. Povabljeni so ekipe Radia Koper, Fructusa, Stila, Gasilskega društva, Slavnika, Tomosa in Garnizona JLA. Na spomladanskem turnirju je osvojila prvo mesto ekipa Radia Koper. Začetek turnirja bo ob 14.30.

ŠAH

Sežanski šahovski klub organizira v nedeljo, 9. septembra, moštveni šahovski turnir, ki se ga bodo udeležile najmočnejše ekipe koprskega okraja. Začetek turnirja bo ob 9. v kavarni Šport.

KOLESARSTVO MLADINSKA DIRKA »PO PRIMORSKI«

Zelezničarsko športno društvo iz Nove Gorice je razpisalo tradicionalno mladinsko kolesarsko dirko »Po Primorski« za prehodni pokal »Dneva priključitve k FLRJ«. Dirka bo 16. septembra na 100 km dolgi proggi Sempeter—Ajševica—Ajdovščina—Razdrto in nazaj. Start in cilj bo v Sempetu pri Novi Go-

Koprski veslači so pomerili svoje moči

jev iz Nove Gorice se je bodo udeležili tudi člani Odreda, Ilirije in Roga iz Ljubljane, Branika iz Maribora ter tekmovalci iz Reke in Pulja. Pričakujejo pa tudi prijavo kolesarjev iz Kopra, Zagreba in Gorice. Na dosedanjih dirkah so bili najuspešnejši ljubljanski in novogoriški tekmovalci.

STRELJANJE

23. septembra bo v Kopru mladinsko prvenstvo Slovenije v strelnjanju z vojaško puško. Prvenstva se bodo udeležili vsi okraji z 10-članskimi ekipami. Najboljši strelec bodo zastopali Slovenijo v dvoboju s Srbijo, ki bo v oktobru v Beogradu.

HOKEJ NA KOTALKAH PRIPRAVE ZA DRŽAVNO PRVENSTVO V NOVI GORICI

Kakor smo že poročali, bo od 28. do 30. septembra v Novi Gorici državno prvenstvo v hokeju na kotalkah. Razen državnega prvaka Nove Gorice bodo sodelovali tudi najboljši klubi iz Reke, Pulja, Ljubljane in Zagreba.

Organizacija prvenstva je v rokah Zelezničarskega športnega društva v Novi Gorici, ki si prizadeva svojo nalogo čim bolje opraviti. Posebna komisija je že izdelala načrte za tribune, kjer bo prostora za okrog 1.500 gledalcev.

Tribune bo postavilo Splošno gradbeno podjetje »Nova Gorica«. Izdali bodo tudi posebno brošuro z razporedom tekem, z opisi nastopajočih klubov in s članki o delu naših kotalkarskih klubov.

Medtem se hokejisti Nove Gorice skrbno pripravljajo, da bi si ohrnali naslov državnega prvaka. Ker bodo tekme zvečer, trenirajo tudi ob električni razsvetljavi. Trening vodi posebna tehnična komisija pod vodstvom Alojza Pertota. Tekmovanje bo po turnirskem sistemu (vsako moštvo igra z vsakim).

JADRANJE

50 TEKMOVALCEV NA PORTOROŠKI REGATI

V nedeljo je priredilo jadralsko društvo Pirat iz Pirana v Portorožu mednarodno jadralsko regato, ki so se je udeležili razen domačin tudi člani jadralskih klubov iz Kopra, Izole, Ljubljane in gostje iz Milj. Vsega skupaj je nastopilo 50 tekmovalcev z jadrnicami tipa Snipe, Star, Divje mačke in z jadrnicami proste gradnje.

Največje zanimanje je bilo za tekmovanje jadrnic tipa Snipe, kjer se je pomerilo kar 14 jadrnic. Prvo mesto sta zasluzeno osvojila Miljčana Giuseppe Campanatto in Giuseppe Millo. Drugo mesto sta osvojila Koprčana Mario Cerkvenik in Hrvoje Jurca, tretja pa bila Janko Kosmina in Igor Maraž (Jadro, Koper), četrta pa Dušan Venturini in Vojko Čok (Jadro, Koper). Koprški jadrinci so osvojili tudi peto, sedmo in deveto mesto, šesto mesto je pripadlo Miljam, osmo tri prva mesta osvojili Pirančani, Izoli, deseto pa Ljubljani.

V tekmovanju jadrnic tipa Star

»GOSPODARSKI ADRESAR LRS« — VIR INFORMACIJ

Ze nekaj let je v našem gospodarstvu čutili pomanjkanje popolnega seznama vseh gospodarskih podjetij na področju Slovenije. Razumljivo, tak adresar je nujno potreben za dobre gospodarske stike doma, a tudi za tujino. Edini »Gospodarski adresar« za LRS je zadnjih izdal »Nova proizvodnja« v svojem koledarju 1953. leta. Od tedaj do danes so nastale pri podjetjih znatne spremembe.

Zato je ta adresar nepopoln in ne ustrezna namenu. Že od 1954. leta dajejo pa pripravlja »Nova proizvodnja«, ob pomoči Zavoda za statistiko in evidenco LRS in gospodarskih zbornic Slovenije nov »Gospodarski adresar LRS«. Ceprav so bili zbrani že vsi podatki, ki so bili potrebni za stvaranje tega adresarja, je moral ureništvo zaradi številnih sprememb v podjetjih do nedavnega odložiti tiskanje tega tako nujno potrebnega priročnika. Zato pa bo ta adresar, ki bo v najkrajšem času dotiskan, zajel vse podatke o industriji, ruderstvu, kmetijstvu, gozdarstvu, gradbeništву, prometu, trgovini, gostinstvu in obrti na področju Slovenije. Posebej bodo podjetja in gospodarske organizacije naštete po krajih in naseljih. Ceprav vsi želimo, da bi bili podatki o naših gospodarskih organizacijah stalni in se ne bi spremenili, je to praktično skoraj nemogoče. Spremembe verjetno torej bodo. Zato bo »Nova proizvodnja« v svojem koledarju vsako leto prilожila na posebnih polah, formata »Gospodarskega adresara LRS«, vse med letom nastale spremembe posameznih gospodarskih organizacij. Te pole bodo naročniki »Gospodarskega adresara LRS« lahko torej vsake leto naročili pri »Novi proizvodnji«, zaradi česar bo adresar kljub eventualnim spremembam vedno popoln.

»Gospodarski adresar LRS« bo torej zanesljiv in pregledan zbornik podatkov o vseh gospodarskih organizacijah in podjetjih v LRS, bo nujen priročnik in najboljši vir informacij za vsakodnevno poslovanje gospodarskih podjetij. Izvod pa stal 4.500 dinarjev in se naroča pri Upravi »Nova proizvodnja«, Ljubljana, Trubarjeva 15, tek, račun Komunalna banka Ljubljana — 60-KB-1-1142.

VARNOST IN DELO

5. številka časopisa prinaša naslednje članke: Franjo Aleš: »Višjo produktivnost z ustreznim organizacijo dela«, inž. Ervin Perne: »Delavec in časovne študije«, prof. Ivan Bertoncelj: »O metodih praktične izobrazbe vodilnega kadra v proizvodnji«, inž. S. Pirš: »Kdaj lesteve, kdaj stopnice?«, inž. Ludek Kavš: »Dvigalo naj ne bo glijotina v gradbeništvu«. Navodila za registracijo osebnih zaščitnih sredstev in varnostnih naprav ter registracijo proizvajalcev in prodajalcev teh sredstev. Inž. Boris Goštiša: »Prirodni brusi in umetni brusilni kolutki«.

Na časopis se posebej opozarjamo vse industrijske podjetja, gospodarske organizacije in strokovnjake.

»Gospodarski adresar LRS« — VIR INFORMACIJ

ZELENJAVA 9. septembra: 9.00 Kmetijska ura; 14.15 Glasba po željah; 15.15 Poročila; 15.20 Glasba po željah (II. del); 15.45 Poje moški zbor s Prosek-Kontovela p. v. Milana Pertota; 16.10 Promenadni koncert; 19.00 Primorski dnevnik; 19.10 Lahka glasba.

PONEDELJEK 10. septembra: 5.45 Vestisti; 13.30 Vesti; 13.40 Od melodije do melodije; 14.15 Zabavna glasba in objave; 19.00 Primorski dnevnik; 19.15 Gorenjski kvartet.

TOREK 11. septembra: 5.45 Vesti; 13.30 Vesti; 13.40 Stirideset minut trajala naša operni sestanek; 14.20 Zabavna glasba in objave; 19.00 Primorski dnevnik; 19.15 Na harmoniko igra Rajmund Hrovat.

SREČERTEK 12. septembra: 5.45 Vesti; 13.30 Vesti; 13.40 Od melodije do melodije; 14.00 Slovenski oktet; 14.20 Zabavna glasba in objave; 19.00 Primorski dnevnik; 19.15 Pojeta Dama Filipičič in Grete Ložar.

CETRTEK 13. septembra: 5.45 Vesti; 13.30 Vesti; 13.40 Zabavna glasba in objave; 14.00 Glasba po željah; 19.00 Primorski dnevnik; 19.15 Okroglo in poskočne.

PETEK 14. septembra: 5.45 Vesti; 13.30 Vesti; 13.40 Ugani z nami, kaj je to? 14.00 Zabavna glasba in objave; 19.00 Primorski dnevnik; 19.15 Kvintet Niko Stritof.

SOBOTA 15. septembra: 5.45 Vesti; 13.30 Vesti; 13.40 Zdaj pa enkrat v ritumu... (pisan sporod lahke in zabavne glasbe); 14.20 Zabavna glasba in objave; 19.00 Primorski dnevnik; 19.15 Pesmi iz naših republik.

»ŠPORTNI DAN«

V SEŽANI

Športno društvo »Tabor« bo v nedeljo, dne 9. septembra letos, priredilo v Sežani v počastitev devete obletnice priključitve Primorske k FLRJ obširno športno prireditve.

Program prireditve je naslednji: Ob 8.00 tekmovanje balinarjev s sodelovanjem ekip iz Ljubljane in Trsta.

Ob 9.00 tradicionalni obojkarski turnir »Dneva priključitve« — šahovski turnir.

Ob 10.00 namizno-teniški turnir.

Ob 11.00 strelsko tekmovanje.

Ob 13.30 pionirsko tekmovanje s skiroji.

Ob 15.00 mednarodna nogometna tekma reprezentance slovenskih klubov iz Trsta z domačim nogometnim klubom »Tabor«.

Ob 17.00 tombola na vrtu hotela Triglav. Glavni dobitki: prva tombola žensko kolo, druga — radijski sprejemnik, itd.

Ob 18.30 nagraditev zmagovalcev in začetek proste zabave s plesom.

V primeru slabega vremena bo prireditve preložena na naslednjo nedeljo, 16. septembra 1956.

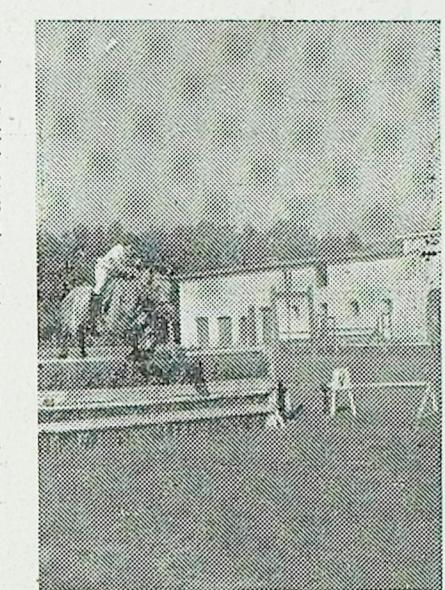
BALINANJE

Zvezno balinarsko tekmovanje Alojz Filipičič iz Sežane — državni prvak v balinjanu

Minilo nedeljo je bilo v Ljubljani zvezno balinarsko tekmovanje enojk — teden dni za republiškim prvenstvenim tekmovanjem, na katereh sta se plasirala v finale kar dva Sežanca: član »Planine« Bogomil Čeh in član »Tabora« Alojz Filipičič. Vmesni teden sta sežanska tekmovalca izkoristila za vztrajen trening, ki jima je v nedeljo priredil vsakemu svojo lovorko: Alojz Filipičič si je priboril naslov državnega prvaka FLRJ v balinjanju za leto 1956, Bogomil Čeh pa je v tem tekmovanju zasedel tretje mesto. Sežanski športniki so ob tovariša, ki sta tako uspešno zastopala domače mestece na tem tekmovanju, ob njunem povratku s tekmovanja, navdušeno pozdravili.

Naj omenimo, da so sežanski športniki v balinjanju kaj uspešni, saj so tudi v minulem letu imeli v svoji sredi prvaka države v tej disciplini.

S. Z.

Uspel preskok čez oviro

Radio Koder

NEDELJA 9. septembra: 9.00 Kmetijska ura; 14.15 Glasba po željah; 15.15 Poročila; 15.20 Glasba po željah (II. del); 15.45 Poje moški zbor s Prosek-Kontovela p. v. Milana Pertota; 16.10 Promenadni koncert; 19.00 Primorski dnevnik; 19.10 Lahka glasba.

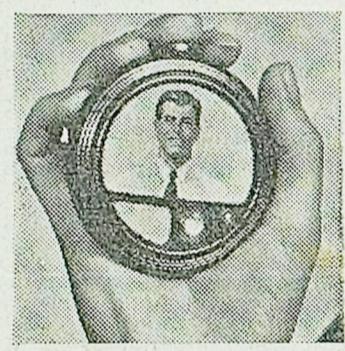
PONEDELJEK 10. septembra: 5.45 Vestisti; 13.30 Vesti; 13.40 Od melodije do melodije; 14.15 Zabavna gl

AVTOMATSKA BANKA

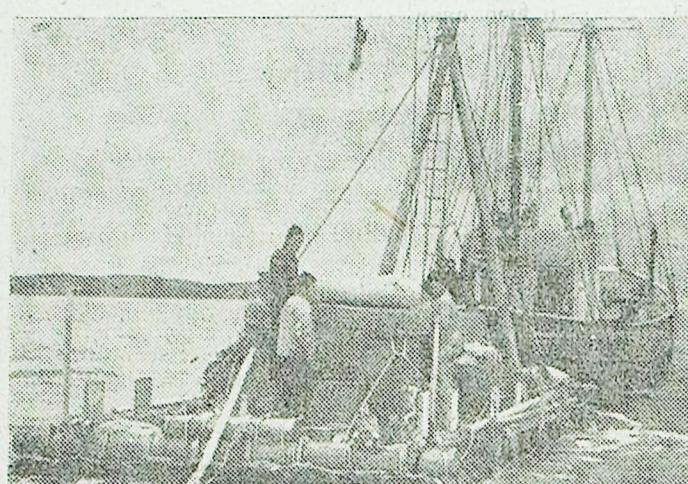
V Ameriki je začela delati prva avtomatska banka. To je elektronski stroj, ki more nadomestovati večino uslužencev sodobne banke. V enem dnevu naredi 32.000 računov, piše vplačila in izplačila, blokira račune in izplačuje čeke. Kadar je potrebno, pošle lastnikom izčrpanih računov opomine in urejuje čeke, ki so redno plačani. Stroj je težak 25 ton, ima 8.000 elektronik, 34.000 tranzistorjev, 300.000 metrov električnega kabla in porabi 80 kilovatov električne energije.

MI RASTEMO

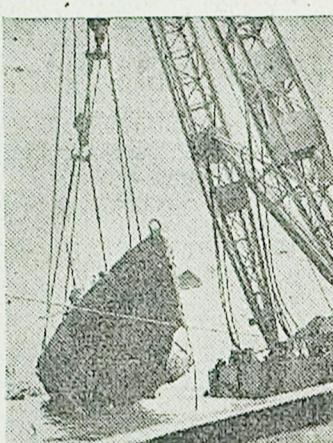
Prebivalstvo skoraj vseh velikih industrijskih dežel je doživel v zadnjih sto letih globoke spremembe. Izboljšanje, delovnih pogojev, prehrana, napredek higiene, šport, vse to ustvarja nov tip človeka, ki je višje rasti, kakor njegovi predniki. Ta pojaz so opazili v ZDA, Australiji in na Japonskem. Na Švedskem so pred nedavnim izračunalni, da je povprečen Šved za 15 centimetrov višji kakor pa je bil njegov prednik, ki se je rodil pred sto leti.

Ta medaljonček naj bi bil po mnenju izumitelja Osbornea telefon bodočnosti. Na eni strani ima vsemogče gumbe, s katerimi bo mogoče dobiti telefonsko zvezo z vsakomur in iz kateregakoli dela sveta. Na drugi strani ima pa televizijski zaslon, kot ga kaže naša slika. Slika sogovornika je v barvah in tridimensionalna. Ker je izum križanec med televizijo, radiom in telefonom, so ga krstili za teleradiotelefonom.

Zadnje dni je skoraj ves svetovni tisk poln reportaž in fotografij o treh pustolovcih, ki so na preprostem in primitivnem splavu preplovali Atlantik, 87 dni jih je nosil morski tok, jih premetaval veter in so bili prepuščeni razpenjenim valovom in morskim psom. Na naši sliki vidite splav »L'Egare II« kmalu po prihodu na Angleško.

Tale naš znanec, Veli Jože, je atlet najtežje kategorije; meni nič tebi nič je potegl na suho kar celo podmornico. Potopljena podmornica je ležala nedaleč od Benetk. Na morskem dnu je bila več kot štirideset let in ni bila od morja skoraj nič nagrizena in poškodovana. V njej so našli še dobro ohranjene ladijske dokumente, knjige, denar in celo sedem ton nafta.

ELEKTRIČNA ROČNA URA

Neka francoska tovarna urje začela pred nedavnim proizvajati električne zapestne ure na baterijo. Te ure sploh ni treba navijati, ker bodo lahko zelo majhno baterijo tekle polnih šest mesecev.

PRVA NA SVETU

V kratkem bo izdala italijanska poštna uprava tridimensionalno znamko. Znamka bo narejena po plastoreoskopskem sistemu, zato bo treba uporabljati posebna očala, ki jih bodo lahko dobili kupci pri prodajalcu. Nova znamka bo posvečena vstopu Italije v OZN. Ta znamka je prva te vrste na svetu in bo veljala 60 lir.

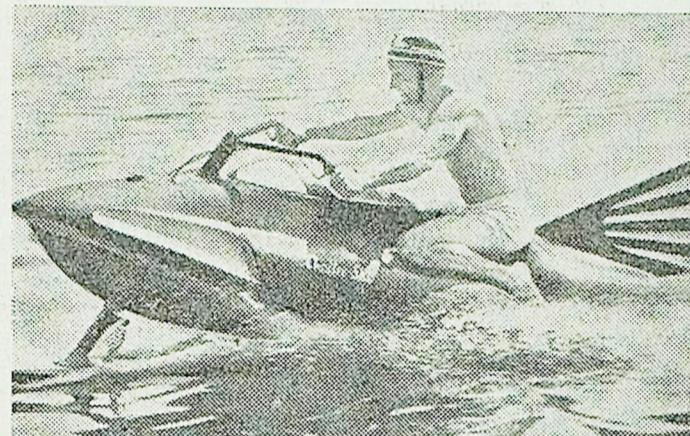

V samotnih predelih Aljaski se preživljajo ljudje izključno z ribolovom in skorajda nimajo možnosti, da bi si svoj poklic prebirali. Ker je morje povsod zamrznjeno, naredijo v debelo ledeno skorjo luknje, da morejo ribariti. Na naši sliki vidite enega izmed takšnih ribičev, ki si z žago pripravlja svoj »revir.«

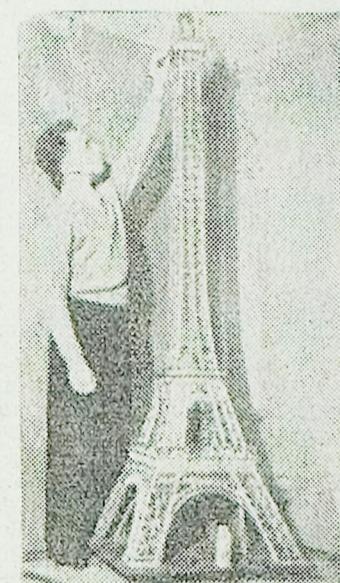
Benetke se utaplja

Profesor Polli se ukvarja z zanimivo matematiko. Dela račune, kako se ugrezajo Benetke v svojo laguno, to je, kako 2 centimetra v vsakem stoljetju. Bazilika sv. Marka se je ugrenila že za 1,19 centimetra odkar je bila zgrajena. Profesor si razlaga ta pojav s splošnim dvigom morske vode zaradi

taljenja polarnega ledu in zaradi usedanja zahodne jadranske obale, kakor tudi zaradi pretežkih zgradb, ki so zgrajene na peščenih in škriljastih tleh. Nekaj ponosni »vladarici morja« se obeta torej kaj klavrn končec. Vse kaže, da bo prej ali slej končala pod morjem.

Naši znanci s cest so se začeli seliti na morje. Na sliki vidite vodni motocikel, ki je po obliku precej podoben delfinu. Naredil ga je neki Amerikanec in ga v Kaliforniji tudi presekil. Ropotuljica ima 25 KS močan motor, namesto koles ima smuči in jo briše s hitrostjo 70 kilometrov na uro.

Tole zgradbo je sestavil neki mladi in potrepljivi radioteknik. Za to delo je porabil kakih 700 ur prostega časa in blizu 50 tisoč vžigalnic. V stolpu je električno dvigalo, na vrhu pa še miniatura radijska postaja. Model mladega Belgijca je visok več kot dva metra in predstavlja stolp, ki je prav tako znan in slaven kakor Pariz.

Leteči krožnik

Navsezadnje sta se le polegla strah in mrzlica okrog letečih krožnikov. Nič več niti očividcev niti senzacionalnih vesti po časopisih. In vendar leteči krožnik ni utvara. Gradi ga Francoz Rene Couzinet, človek, ki se je že proslavil na področju aviacije. Celih devet mesecev je s svojim bratom delal model in morda se bodo nujni leteči krožniki že v kratkem pojavit na nebuh. Imeli bodo dva pilota in bodo lahko sprejeli šest potnikov.

Couzinet je prepričan, da bodo leteči krožniki sčasoma izrinili letala. Njihova prednost je v tem, da lahko razvijejo največjo hitrost in da so bolj ekonomični. Sodobna letala imajo na 1 KS svojega motorja le 5 kg nosilnosti, medtem ko bo lahko leteči krožnik na vsako konjisko silo svojega motorja nesel 12 kilogramov težko breme.

Marsovec v banji ali pa scena iz kakšnega utopističnega filma? Niti eno niti drugo. To sta le dva Američana, ki sta se z balonom povzpela 12 kilometrov visoko. To je tudi novi širinski rekord za balone. Njun »mehk« je bil napolnjen s helijem, pod balonom je pa na vrh visel neke vrste odprt čoln za posadko. Ameriška oficirja sta lahko dosegla ta rekord le s popolnimi dihalnimi pripravami in v posebnih oblekah.

Noge je imel obrnjene proti meni in ob rahli svetlobi sem v temi videl, da sta obe nogi zdrobljeni nad kolenom. Ena noge je bila že odtrgana, drugo pa so še nekoliko držale kite in deloma blače, medtem ko je ostanek nihal in trzal, kakor da ni bil nikoli pritrjen. Grizel si je roko in stokal:

»Oh, mamma mia, mamma mia!« Nato pa: »Dio ti salvi, Maria. Dio ti salvi, Maria. O, Jezus, naj umrem! Jezus, naj umrem! Mamma mia, mamma mia! O, najčistejsa, draga Marija, daj, da urem! Dovolj je, dovolj, dovolj je! O, Jezus, ljuba Marija, dovolj je! Oh, oh, oh!« Potem se je dušil: »Mamma, mamma mia!«

Zatem se je umiril, si še vedno grizel roko, ostanek noge pa je nihal sem in tja.

»Portaferiti!« sem kričal in držal roke na ustih. »Portaferiti!«

Poskušal sem se približati Passiniju, da bi mu dal na noge zasilni zavoj, toda nisem se mogel niti ganiti. Poskusil sem vnovič in noge so se mi malo premaknile. Uspešil mi je, da sem se z rokami in lakti zavlekkel nekoliko nazaj.

Passini je bil zdaj miren. Usedel sem se poleg njega, mu odpel bluzo in si poskusil odtrgati kos srajce. Nisem mogel odtrgati in pregrizel sem konec tkanine, da sem lahko začel trgati. Potem sem se spomnil njegovih ovojk. Jaz sem nosil volnene nogavice, toda Passini je nosil ovojke. Vsi šoferji so nosili ovojke, toda Pasini je imel samo eno nogo. Odvih sem ovojke; a medtem ko sem to počel, sem se zavedel, da ni prav nič potrebno delati zavoj, kajti bil je že mrtev. Prepričal sem se, da je mrtev.

Bili so tam še trije, za katere je bilo treba poskrbeti. Sedē sem se vzravnal in, medtem ko sem se dvigal, se mi je v glavi nekaj premaknilo, kakor uteži pri očeh lutke, in zadaj za očmi mi je nekaj razbijalo. Čutil sem, da imam noge vroče in mokre in tudi čevlji so bili znotraj mokri in topli. Vedel sem, da sem ranjen, nagnil sem se naprej in položil roko na koleno.

Mojega kolena ni bilo več. Z roko sem segel v prazno, koleno pa je bilo spodaj na golenici. Otrli sem si roko ob srajce, val svetlobe pa je počasi prišel navzdol, da sem lahko videl svojo nogo. Hudo sem se prestrašil.

* Nosilnice! (ital.) — op. prev.

ERNEST HEMINGWAY:

Slovo od orožja

POSLOVENIL RADO BORDON

17

V rovu so se trije šoferji sedeli naslanjali na steno in kadili.

»Ej, vi patrioti!« sem vzkliknil.

»Kako je z avtomobili?« je vprašal Manera.

»V redu.«

»Ste se prestrašili?« sem rekel.

Privlekel sem na dan žepni nož, ga odprl, obriral rezilo in ostrgal s sira umazano površino. Gavuzzi mi je podal posodo z makaroni.

»Začnite, tenente!«

»Ne,« sem odvrnil. »Postavite posodo na tla. Vsi bomo jedli.«

»Saj ni vilic.«

»Naj jih vrag vzame,« sem rekel po angleško.

Razrezal sem sir na koščke in jih stresel na makarone.

»Sedite semkaj,« sem dejal.

Sedli so in čakali. Segel sem s palcem in ostalimi prstimi v makarone in dvignil. Sop makaronov se je povesil.

»Dvignite visoko, tenente!«

Dvignil sem jih do višine komolca in konci so se razvezali. Spuščal sem jih v usta, sedel in hlastal konce ter jih žvečil. Potem sem vzel košček sira, ga prežvečil in srknil požirek vina. Imelo je okus po zarjavelem železu. Podal sem čutaro Passiniju.

»Pokvarjeno je,« je rekel. »Bilo je predolgo notri. Imel sem ga v avtomobilu.«

Vsi so jedli, z bradami tik nad posodo, nagibali glave nazaj in sesali konce makaronov. Dal sem v usta še en snop,

vzel košček sira in srknil požirek vina. Zunaj je nekaj padlo, da se je zemlja kar stresla.

»Kaliber štiri sto dvajset ali pa Minnenwerfer,« je rekel Gavuzzi.

»Saj ni topov kalibra dvainštirideset centimetrov v teh hribih,« sem dejal.

»Imajo pa težke Škodove topove. Videl sem luknje.«

»To so možnarji kalibra tri sto pet.«

Jedli smo dalje. Zaslišali smo kašljvanje in hrup, kakor da se začenja pomikati lokomotiva, zatem pa eksplozijo, ki je vnovič stresla zemljo.

»To ni globok rov,« je rekel Passini.

»To je bil minometalec.«

»Da, gospod.«

Pojedel sem svoj košček sira in srknil požirek vina. V vsem hrušču sem slišal kašljvanje, nato ču-ču-ču-ču, zatem pa blisk, kakor da je nekdo odpril vrata velike peči, in grmenje, ki je bilo spočetka belo in se je spremenilo v rdeče, ter naposled silen veter.

Poskušal sem dihati, toda zmanjkalno mi je sape in občutil sem, kakor da telesno izginjam, kako čedalje in čedalje bolj izginjam in ves čas plavam v vetru. Vse me je na nagloma zapustilo, izginil sem ves in sem vedel, da sem mrtev, in da je pravzaprav pomota, če mislim, da sem mrtev. Potem sem plaval in namesto da bi šel dalje, sem čutil, kako drsim nazaj.

Vdihnil sem in se spet zavedel. Zemlja je bila vsa razgrapana, pred mojo glavo pa je bil raztrešen hlad. V omoticu sem slišal, kako nekdo vrešči. Pritislo mi je na misel, da nekdo veka. Poskušal sem se premakniti, a se nisem mogel. Slišal sem mitraljeze in puške, s katerimi so streljali čez reko in vzdolž vse reke. Skropilo je vse naokrog in videl sem, kako letijo v zrak velike in male rakete, kako jih raznese, kako bele lebjido in padajo v snopih, in slišal sem eksplozije bomb — in vse v istem hipu, potem pa sem slišal, kako nekdo tik poleg mene vzklikal:

»Mamma mia! Oh, mamma mia!«

Zbral sem vse svoje moći, si naposled osvobodil noge, se obrnil in se ga dotaknil.

Bil je Passini, in ko sem se ga dotaknil, je zajavkal.

* Minometalec (nem.). — (Op. prev.).